

Jaarstukken 2022

Inhoud

DEEL 1: BESTUURSVERSLAG	1
1. ALGEMENE INFORMATIE	1
1.1. Doelstelling (mission statement)	1
1.2. Kernactiviteiten	2
1.3. Juridische structuur	3
1.4. Interne organisatiestructuur	3
1.5. Belangrijke elementen gevoerde beleid	5
1.6. Belangrijke wijzigingen in statutaire doelstellingen	5
2. FINANCIËLE INFORMATIE	6
2.1. Financiering	6
2.2. De ontwikkeling gedurende het boekjaar	7
2.3. De behaalde baten en resultaten	10
2.4. De toestand op balansdatum (solvabiliteit en liquiditeit)	11
2.5. De voornaamste risico's en onzekerheden	11
2.6. Kasstromen en financieringsbehoefte	12
2.7. Het gevoerde beleggingsbeleid en informatie over financiële instrumenten	12
2.8. Het beleid met betrekking tot de omvang en functie van het vrij besteedbare vermogen	12
2.9. Europese en nationale aanbestedingen	13
3. INFORMATIE OVER TOEPASSING VAN GEDRAGSCODES	14
3.1. Governance codes	14
3.2. Gedragcodes in het kader van personeel	14
4. TOEKOMSTPARAGRAAF	15
4.1. Algemeen	15
4.2. Investerings	16
4.3. Personeelsbezetting	16
4.4. Omstandigheden waarvan de ontwikkeling van de baten afhankelijk is	16
DEEL 2: JAARREKENING	17
5. BALANS STICHTING KENNISNET PER 31 DECEMBER 2022	17
6. STAAT VAN BATEN EN LASTEN STICHTING KENNISNET 2022	19
7. KASSTROOMOVERZICHT STICHTING KENNISNET 2022	20
8. TOELICHTING	21
8.1. Algemeen	21
8.2. Grondslagen voor de activa en passiva	21
8.3. Grondslagen voor de bepaling van het resultaat	23
8.4. Grondslagen voor het kasstroomoverzicht	23
8.5. Toelichting balans per post – activa	24
8.6. Toelichting balans per post – passiva	27
8.7. Toelichting staat van baten en lasten per post	30
8.8. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	36
8.9. Aanwending van het resultaat	37
8.10. Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum	37
9. BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN EN LEDEN RAAD VAN TOEZICHT	38
9.1. Bezoldiging topfunctionarissen	38
9.2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen	41
9.3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT	41

10. ONDERTEKENING JAARREKENING	42
DEEL 3: OVERIGE GEGEVENS	43
11. CONTROLEVERKLARING	43

Deel 1: Bestuursverslag

1. Algemene informatie

1.1. Doelstelling (mission statement)

Goed onderwijs legt de basis voor leven, leren en werken en daagt leerlingen en studenten uit om het beste uit zichzelf te halen. Dat vraagt om onderwijs dat inspeelt op sociale, economische en technologische ontwikkelingen. Kennisnet draagt bij aan goed onderwijs door een professionele inzet van ict mogelijk te maken, een inzet die daarnaast uitgaat van de waarden van het onderwijs.

De Meerjarenkoers 2019-2022, die in 2018 door Kennisnet is opgesteld, vormde in 2022 de basis voor het Jaarplan. Binnen deze Meerjarenkoers vervult Kennisnet twee rollen: gids en bouwer van het ict-fundament. In deze rollen ondersteunt Kennisnet scholen en instellingen in het primair onderwijs (po), het voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Vanuit onze gidsfunctie helpen we besturen en scholen verder met betrouwbare informatie over technologie en de toepassing hiervan in het onderwijs. De geboden kennis maken we praktisch toepasbaar, zodat onze gidsfunctie resulteert in een professionele inzet van ict in het onderwijs.

Naast gids zijn we, in samenwerking met een aantal andere partijen, ook bouwer van het publieke ict-fundament. We zorgen voor een landelijke ict-infrastructuur, zodat ict in het onderwijs eenvoudig, veilig en betrouwbaar kan worden ingezet. Daarbij bouwen we verschillende publieke ict-voorzieningen. Dit alles zorgt ervoor dat het po, vo en mbo, ict op een professionele wijze kan inzetten ten behoeve van de kwaliteit van het onderwijs.

Kennisnet is een publieke organisatie die wordt gefinancierd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Als organisatie werken wij voor en zijn wij van het onderwijs. De activiteiten die Kennisnet elk jaar uitvoert, komen tot stand in overleg met de sectorraden en het ministerie van OCW en sluiten aan bij de vraagstukken waar bestuurders mee bezig zijn. In het jaarplan 2022 is vastgelegd welke activiteiten Kennisnet vanuit haar instellingssubsidie onderneemt.

De instellingssubsidie is verhoogd ter financiering van de activiteiten uit het programma "Sterke Netwerken". Bij de uitvoering van dit programma wordt intensief samengewerkt met de coöperatie SIVON; ook de PO-Raad, de VO-raad en OCW zijn nauw bij deze activiteiten betrokken. Daarbij gaat het om het bevorderen van bestuurlijke samenwerking en realiseren en beheer van het 'nationaal dienstencentrum' (NDC) als onderdeel van de dienst Veilig Internet. De instellingssubsidie is in 2022 bovendien verhoogd voor activiteiten in het kader van het programma Impuls open leermiddelen (t/m 20 mei 2022), ambassadeurs Leraar24, Publieke regie en het programma Digitaal Veilig Funderend Onderwijs.

Naast de instellingssubsidie is er ook sprake van een aantal activiteiten waarvoor aparte financieringsstromen zijn. In 2022 betreft dit Impuls open leermateriaal (vanaf 21 mei 2022), de ict-monitor voor Caribisch Nederland en de afronding van migratie Leraar.nl naar Leraar24.

1.2. Kernactiviteiten

Kennisnet richt zich op vier thema's:

- **Een doordachte inzet van ict**

Kennisnet stelt bestuurders, schoolleiders en andere verantwoordelijken binnen een school beter in staat om ict op een doordachte manier in te zetten. Besturen, instellingen en scholen kennen de voor- en nadelen van de inzet van technologie, weten hoe zij verstandig innoveren en maken weloverwogen keuzes op basis van waarden, visie en kennis. De verschillende publicaties en tools die Kennisnet in 2022 heeft aangeboden, bieden het onderwijs handvatten om professionele inzet van ict te bewerkstelligen. Hierbinnen is er specifieke aandacht voor de ict-bekwaamheid van de leraren en de digitale geletterdheid van de leerlingen en studenten. Ook versterkt Kennisnet bestuurlijke samenwerking en leveren we (inhoudelijke) bijdragen aan kennisnetwerken om zo de aansluiting met de onderwijspraktijk te vergroten.

- **Passende (digitale) leermiddelen**

Het is van belang dat scholen beschikken over goede (digitale) leermiddelen die aansluiten bij hun onderwijsvisie. Deze dienen ook altijd beschikbaar te zijn voor leerlingen en studenten. Om hierin als school een goede keuze te kunnen maken, ondersteunt Kennisnet dit keuzeproces door inhoudelijke informatie over het aanbod en over ontwikkelingen in de markt te delen. Bovendien vereist het kunnen kiezen voor de juiste leermiddelen een goed werkende markt met een afwisselend en rijk aanbod aan - open en gesloten – leermiddelen. Een belangrijke voorwaarde daarbij is een goed functionerende leermiddelenketen, die ervoor zorgt dat leraren en leerlingen op het juiste moment en op elke plek toegang hebben tot goede, passende (digitale) leermiddelen (inclusief toetsen).

- **Regie op informatie en ict**

Schoolbesturen zijn in deze tijd ook een ict-organisatie. Zij zijn verantwoordelijk voor het beheren van applicaties waarbinnen (persoons-)gegevens worden bewaard. Kennisnet helpt schoolbesturen meer regie te krijgen op hun eigen ict- en informatiehuishouding via verschillende wegen. Allereerst biedt Kennisnet toepasbare kennis aan waarop schoolbesturen hun keuze kunnen bepalen. Deze kennis vertaalt Kennisnet ook naar een referentiearchitectuur. Hiermee worden schoolbesturen geholpen meer inzicht te krijgen in de manier waarop ze processen binnen hun instelling uitvoeren en hoe ze dit ondersteunen met bepaalde software. Tot slot ontwikkelt Kennisnet voorzieningen die binnen de landelijke ict-infrastructuur door scholen gebruikt kunnen worden om hun eigen informatie en de uitwisseling daarvan binnen de eigen regie te houden.

- **Continuïteit van het onderwijs**

De afhankelijkheid van veilige en goedwerkende ict neemt de komende jaren alleen maar toe binnen het Nederlandse onderwijs. Naast veiligheid binnen het op orde brengen van deze ict-basis, is het ook belangrijk dat de infrastructuur van de school qua capaciteit en functionaliteit aansluit bij de digitalisering binnen het onderwijs. De toegenomen hoeveelheid persoonsgegevens binnen allerlei systemen maken veilige en goedwerkende ict cruciaal binnen de continuïteit van het onderwijs. Kennisnet ondersteunt schoolbesturen een professionaliseringsslag te maken op het gebied van privacy, beveiliging en continuïteit door de landelijke infrastructuur in te richten. Deze infrastructuur is opgebouwd uit actuele kennis over informatiebeveiliging en privacy (IBP), landelijke tooling en dienstverlening.

De activiteiten die Kennisnet uitvoert zijn ondergebracht binnen deze vier thema's:

1.3. Juridische structuur

Kennisnet is een private stichting die publiek is gefinancierd. Stichting Kennisnet is georganiseerd volgens een raad van toezicht-model. Het bestuur is het besluitvormend orgaan van Kennisnet. Het bestuur bestaat uit de statutaire bestuurder die de titel algemeen directeur heeft.

In augustus 2022 heeft Kennisnet als enig aandeelhouder besloten om haar 100% deelneming Kennisnetdiensten B.V. te ontbinden. Deze besloten vennootschap had al jaren geen activiteiten en de ontbinding kon zonder financieel resultaat plaatsvinden.

1.4. Interne organisatiestructuur

1.4.1. Algemeen

Kennisnet kent twee inhoudelijke units: Voorzieningen en Expertise. Daarnaast zijn er twee stafafdelingen: Strategie & externe betrekkingen en Bedrijfsvoering & control.

De algemeen directeur en de directeur operations vormen samen de directie. De directeur operations is ook eindverantwoordelijk voor de unit Voorzieningen en de afdeling Bedrijfsvoering & control.

Kennisnet kent een managementteam (MT) waar de besluitvorming onder eindverantwoordelijkheid van de bestuurder plaatsvindt. Het MT neemt besluiten over de hoofdlijnen van beleid; zowel wat betreft de inhoud als

voor de bedrijfsvoering. Het MT bestond in 2022 uit de directie en de manager Strategie & externe betrekkingen en Expertise.

Figuur 1: Organogram Kennisnet

1.4.2. Raad van Toezicht

De raad van toezicht ziet toe op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken bij Kennisnet. De raad van toezicht bestaat uit vijf leden en een onafhankelijk voorzitter. De leden worden benoemd voor een periode van vier jaar met de eenmalige mogelijkheid tot aansluitende herbenoeming. De sectorraden benoemen drie leden, zodat is geborgd dat Kennisnet van en voor het onderwijs blijft. De twee onafhankelijke leden zorgen voor de wisselwerking met de rest van de samenleving. Bij de samenstelling van de raad van toezicht wordt gelet op diverse facetten die de aandacht van de raad vragen. De raad van toezicht wordt in ieder geval samengesteld op basis van algemene toezichthoudende kwaliteiten, affiniteit met de doelstelling van de stichting en met een variatie in deskundigheden en competenties. Jaarlijks voert de Raad van Toezicht een zelfevaluatie uit.

De raad van toezicht:

- functioneert als adviseur en klankbord voor het bestuur
- ziet toe op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken bij Kennisnet
- bewaakt een zorgvuldig besluitvormingsproces binnen de stichting, zodat de strategie en bijbehorende activiteiten van de stichting aansluiten op de beleidsagenda's van de sectorraden
- toetst of er sprake is van een goede dialoog met de sectorraden bij het ontwikkelen van de meerjarenkoers zoals die is vastgelegd in het meerjarenplan en de bijbehorende meerjarenbegroting
- is verantwoordelijk voor het goedkeuren van het jaarplan, de begroting en het jaarverslag
- is werkgever en verantwoordelijk voor het benoemen en beoordelen van het bestuur

De raad van toezicht bestond in 2022 uit de volgende personen:

- Cathy van Beek, Strategic Region Advisor Sustainability (onafhankelijk voorzitter);
- Ewald van Vliet, voorzitter college van bestuur Stichting Lucas Onderwijs (benoemd door de PO-Raad);
- Gerard Oud, lid college van bestuur Vonk (benoemd door de MBO Raad);
- Jan van der Vliet, waarnemend directeur IT bij de Sociale Verzekeringsbank;
- Leon de Wit (tot 1 oktober 2022), voorzitter college van bestuur NUOVO Scholen (benoemd door de VO-raad). Per 1 oktober 2022 is Tijmen Smit toetreden als zijn opvolger namens de VO-raad. Tijmen was in 2022 bestuurder bij de Gooise Scholenfederatie. Vanaf 1 januari 2023 is hij bestuurder bij het Kalsbeek College;
- Geri Bonhof (tot 1 april 2022), zelfstandig ondernemer (Bonhof Toezicht & Advies). Per 1 april 2022 is Sarah Wilton-Wels toetreden als onafhankelijk lid. Sarah is lid college van bestuur Avans Hogescholen.

1.5. Belangrijke elementen gevoerde beleid

Kennisnet is van en voor het onderwijs. Een onderdeel van dit eigenaarschap van het onderwijsveld is dat de PO-Raad, VO-raad en MBO Raad input leveren op de inhoud van het jaarplan en de Meerjarenkoers. Bovendien hebben zij goedkeuringsrecht op meerjarenplannen en meerjarenbegrotingen van Kennisnet.

Het ministerie van OCW subsidieert Kennisnet. Jaarlijks wordt, op basis van de activiteiten binnen het jaarplan, een subsidieaanvraag ingediend. Deze wordt door OCW beoordeeld. Hierbij wordt gelet op de aansluiting van de activiteiten op de collectieve vraag van het onderwijs, wordt bekeken in hoeverre de activiteiten aansluiten bij de publieke taken van Kennisnet en wordt de doelmatigheid van uitgaven meegenomen. De inhoudelijke verantwoording vindt jaarlijks plaats op basis van het jaarverslag.

Als publieke organisatie is het van belang bewust te zijn van de positionering. Zo wordt bijvoorbeeld afgewogen of activiteiten door de markt zelf kunnen worden opgepakt of dat Kennisnet die activiteiten gaat uitvoeren. Als expertiseorganisatie baseert Kennisnet zich zoveel mogelijk op de laatste resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Om rendement te behalen voor het onderwijs is samenwerking in de onderwijsketen een voorwaarde.

De toegevoegde waarde van Kennisnet richt zich op twee aspecten:

1. **De gids van het ict-fundament:** Vanuit onze gidsfunctie helpt Kennisnet besturen en scholen verder met betrouwbare informatie over technologie en de toepassing hiervan in het onderwijs. De geboden kennis maken we praktisch toepasbaar, zodat onze gidsfunctie ook echt leidt tot een professionele inzet van ict in het onderwijs.
2. **De bouwer van het ict-fundament:** In samenwerking met een aantal andere partijen is Kennisnet bouwer van het publieke ict-fundament. We zorgen voor een landelijke ict-infrastructuur, zodat ict in het onderwijs eenvoudig, veilig en betrouwbaar kan worden ingezet. Daartoe bouwen we verschillende publieke ict-voorzieningen. Zo ondersteunt Kennisnet het onderwijs bij een professionele inzet van ict.

1.6. Belangrijke wijzigingen in statutaire doelstellingen

Er zijn geen wijzigingen in statutaire doelstellingen.

2. Financiële informatie

2.1. Financiering

Kennisnet wordt voornamelijk gefinancierd met subsidiegelden vanuit het ministerie van OCW. Kennisnet heeft in 2022 oorspronkelijk een instellingssubsidie ontvangen van € 20.624.000. Deze is later in het kader van de ontvangen loon- en prijsbijstelling en toevoeging van activiteiten opgehoogd naar € 22.603.000, bestaande uit een reguliere instellingssubsidie (€ 13.122.000), een ophoging Sterke Netwerken (€ 7.542.000) en een aanvulling voor extra activiteiten (€ 1.939.000). In deze extra activiteiten zijn opgenomen:

x €1	2022
Digitaal Veilig Funderend Onderwijs	1.513.000
Organiseren publieke inbreng in publiek-private dialoog	302.000
Vorbereiding Impuls open leermateriaal	80.000
Ambassadeurs Leraar24	44.000
TOTAAL	1.939.000

Daarnaast heeft Kennisnet in 2022 de volgende bedragen aan aanvullende projectsubsidies ontvangen of zijn overlopend vanuit 2021:

x €1	2022
Impuls open leermateriaal	4.363.000
Migratie Leraar.nl naar Leraar 24	27.000
Nulmeting digitalisering onderwijs Caribisch Nederland	24.000
TOTAAL	4.414.000

Naast subsidie heeft Kennisnet in 2022 bijdragen ontvangen van partners voor specifieke activiteiten van Kennisnet en zijn Kennisnet medewerkers collegiaal uitgeleend aan SIVON of voeren voor SIVON administratieve activiteiten uit:

x €1	2022
Beheer en doorontwikkeling Vensters (PO-Raad en VO-raad)	148.000
Doorpakken op Digitalisering (MBO raad)	4.000
Collegiale uitleen en administratieve ondersteuning (SIVON)	614.000
TOTAAL	766.000

Ten behoeve van de financiering heeft Kennisnet de beschikking over een algemene reserve, die gemaximeerd is op 25% van de toegekende instellingssubsidie. Per 1 januari 2017 is de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS van kracht geworden. In deze kaderregeling is opgenomen dat het financiële resultaat van een instellingssubsidie alleen nog mag worden toegevoegd aan een egaliseringsreserve of een specifiek door de minister aangewezen bestemmingsreserve. Hierdoor is het niet meer mogelijk om vanuit de instellingssubsidie toevoegingen te doen aan de Algemene reserve.

Wel mag Kennisnet vanaf 1 januari 2017 een egaliseringsreserve vormen bij een positief resultaat. De egaliseringsreserve bedraagt tenminste € 0 en ten hoogste 10% van de instellingssubsidie.

Vanuit het programma Sterke Netwerken kan Kennisnet een bestemmingsreserve vormen. Deze is bedoeld om verschuivingen in de tijd te kunnen opvangen, bijvoorbeeld voor het verschil tussen de investeringen en afschrijvingen.

Kennisnet heeft behalve het reguliere leverancierskrediet geen geldleningen met banken of andere partijen.

2.2. De ontwikkeling gedurende het boekjaar

In 2022, als laatste jaar van de Meerjarenkoers 2018-2022, zijn doorlopende activiteiten voorgezet, maar zijn daarnaast ook nieuwe projecten opgezet. In dit jaar heeft de sector zich meer dan ooit gerealiseerd dat de urgentie om te veranderen en mee te groeien met de digitalisering van de samenleving groot is. Dit heeft voor Kennisnet geresulteerd in de toenemende importantie van doorlopende activiteiten en het organiseren van extra initiatieven. In het kader van het Nationaal Groeifonds heeft het ministerie van OCW in 2021 een aantal voorstellen op het gebied van digitalisering ingediend. Kennisnet heeft input geleverd voor diverse voorstellen en als penvoerder een voorstel gericht op het gebruik en de ontwikkelingen van open leermiddelen in het po en vo uitgewerkt. De besluitvorming hiervan heeft in 2022 plaatsgevonden waarbij verschillende voorstellen zijn gehonoreerd. Voor Kennisnet heeft met name de toekenning van de Impuls Open Leermateriaal forse consequenties omdat Kennisnet hierin niet alleen een inhoudelijke bijdrage levert maar ook verantwoordelijk is voor het programmabureau. Daarnaast is in 2022 het programma Digitaal Veilig Funderend Onderwijs opgestart. Kennisnet heeft hiervoor de rol van kwartiermaker ingevuld. In 2023 zullen deze activiteiten volop doorlopen.

Met betrekking tot de doorlopende activiteiten, verliep het merendeel dit jaar op schema, in enkele gevallen is er wat vertraging opgelopen. Er zijn verschillende oorzaken: veranderende behoefte in het onderwijs, een langere doorlooptijd dan vooraf verwacht en openstaande vacatures. Een voorbeeld hiervan is de oplevering van de oplevering van de Dienst Verwerkersovereenkomst (een van de activiteiten in het kader van het programma Digitaal Veilig Funderend Onderwijs). De lancering van deze nieuwe Kennisnetdienst is verschoven naar april 2023. Binnen deze activiteit zien we dat het complexe afstemmingstraject met stakeholders de hoofdoorzaak is van de opgelopen vertraging. Deze afstemming is juist van grote waarde om als Kennisnet de sector goed te kunnen bedienen.

Door samenwerking en krachtenbundeling binnen de sector kunnen onderwijsinstellingen van elkaar leren, vraagmacht creëren richting marktpartijen en zo betere voorwaarden scheppen. Zo heeft Kennisnet zich in 2022 ingezet voor samenwerking, kennisdeling en krachtenbundeling door het inbrengen van expertise en het organiseren van netwerken. Om deze samenwerking mogelijk te maken heeft Kennisnet een tijdelijke ophoging van de basissubsidie gekregen (tot en met 2025). Deze middelen worden grotendeels ingezet voor het ontwikkelen en beheren van publieke ict-diensten, zoals het Nationaal Dienstencentrum (NDC). Bovendien is Kennisnet verantwoordelijk voor het servicemanagement voor de diensten Veilig Internet en Wifi as a Service en draagt Kennisnet bij aan het onderstrepen van het belang van bestuurlijke samenwerking. De nauwe samenwerking met onze partners SIVON, de PO-Raad en VO-Raad is geïntensiveerd. Voor het eerst sinds de coronapandemie is het congres OnderwijsInzicht met deze partners weer fysiek georganiseerd.

Onze voorzieningen hebben weer stabiel gedraaid in 2022. Er is continue gemonitord op verstoringen en diensten zijn geleverd conform de afspraken.

In 2021 heeft de koppeling van de diensten Overstapservice Onderwijs en Onderwijs Serviceregister vertraging opgelopen door het coronavirus. De realisatie van de koppeling was toen uitgesteld naar het schooljaar 2022/2023. In 2022 is deze koppeling aan het begin van het schooljaar 2022-2023 doorgevoerd. Hierbij is goed samengewerkt met de vele LAS-leveranciers en regionale platforms.

In het derde kwartaal is het Jaarplan 2023 afgerond en opgeleverd aan OCW. Voor het opstellen van dit jaarplan is er intensieve afstemming geweest met partners in de sector.

2.2.1. Instellingssubsidie, inclusief extra activiteiten

De financiële realisatie in de reguliere instellingssubsidie, inclusief de extra activiteiten 2022 is als volgt te specificeren:

€	BEGROTING 2022	REALISATIE 2022	REALISATIE 2021
Baten			
Subsidiebaten	15.061.000	15.061.000	13.288.000
Overige baten	779.000	829.000	615.000
Totale baten	15.840.000	15.890.000	13.903.000
Lasten			
Personele lasten	13.100.000	12.594.000	11.196.000
Uitbestede diensten	743.000	564.000	604.000
Afschrijvingen	292.000	276.000	206.000
Huisvestingslasten	522.000	510.000	552.000
Automatiseringslasten	932.000	986.000	940.000
Communicatielasten	169.000	223.000	133.000
Onderzoekslasten	340.000	146.000	148.000
Stimuleringsbijdragen	-	-	-
Overige lasten	120.000	143.000	182.000
Totale lasten	16.218.000	15.442.000	13.961.000
Saldo baten en lasten	-378.000	448.000	-58.000
Financiële baten en lasten	-20.000	-16.000	-18.000
Resultaat uit deelnemingen	-	-	-
SALDO STAAT VAN BATEN EN LASTEN	-398.000	432.000	-76.000

De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting betreffen de lagere personele lasten, de lagere uitbestede diensten en lagere onderzoekslasten.

Personele lasten

De realisatie bij de personele lasten van € 12.594.000 ligt € 506.000 onder de begroting.

Bij intern personeel is er een besparing van € 221.000. Het gemiddeld aantal fte van 90,64 ligt 1,89% onder het begrote aantal fte van 92,39. De gemiddelde kosten per fte liggen 0,53% lager dan begroot, vooral door lagere wervingskosten dan begroot.

Bij extern personeel ligt de realisatie € 285.000 onder de begroting. Dit betreft vooral minder inzet van extern personeel op het programma Digitaal Veilig Funderend Onderwijs. Deels wordt dit veroorzaakt doordat een aantal activiteiten – zoals de rol van kwartiermaker - is ingevuld door eigen medewerkers. Bovendien is er op activiteiten sprake van vertraging, onder andere doordat afstemming met de partnerorganisaties – en de onderwijsbestuurders – meer tijd heeft gevraagd dan vooraf voorzien.

Uitbestede diensten

De uitbestede diensten liggen € 179.000 onder de begroting. Dit wordt deels veroorzaakt door vertraging waardoor sommige kosten pas in 2023 worden gemaakt (bijvoorbeeld voor de nieuwe ict-monitor). Ook is voor een aantal activiteiten gekozen voor een andere aanpak waarbij meer activiteiten door Kennisnet collega's zijn ingevuld.

Onderzoekslasten

Binnen het programma Digitaal Veilig Funderend Onderwijs was € 150.000 gereserveerd voor onderzoek. Dit onderzoek zou onder andere betrekking hebben op een nulmeting van de huidige situatie rond cybersecurity bij scholen. Dit onderzoek is uitgesteld naar 2023 om tot een betere en door alle vijf de partners gedragen onderzoeksopzet te kunnen komen.

2.2.2. Ophoging Sterke Netwerken

De ophoging Sterke Netwerken bedraagt € 7.542.000 voor 2022. Er is in 2022 € 4.659.000 aan kosten geboekt. Het resultaat op Sterke Netwerken van € 2.883.000 wordt in overeenstemming met de afspraken met het ministerie van OCW toegevoegd aan de bestemmingsreserve Sterke Netwerken.

Het resultaat ligt 212.000 boven het begrote resultaat van € 2.671.000. De afwijking betreft voornamelijk minder automatiseringslasten (-€ 157.000). Bij de automatiseringslasten zijn er lagere kosten voor het beheer van de dienst, vanwege een lager aantal aansluitingen.

De ophoging voor sterke netwerken wordt jaarlijks aangevraagd. Deze ophoging van de instellingssubsidie is toegezegd tot en met 2025. Er is een aanvraag gedaan om deze termijn te verlengen naar 2026.

2.2.3. Additionele subsidies

Additionele subsidies bieden de mogelijkheid om bepaalde activiteiten te intensiveren die aansluiten bij de (beleids-)prioriteiten van het onderwijs. In 2022 zijn de subsidieprojecten "Nulmeting digitalisering onderwijs Caribisch gebied" en "Migratie Leraar.nl naar Leraar24" afgerond.

Vanuit het Nationaal Groeifonds is in 2022 € 4.363.000 toegekend voor de uitvoering van het voorstel Impuls open leermateriaal. De impuls bestaat uit een meerjarig programma gericht op verbeteren van het aanbod, de ontwikkeling, het gebruik en het delen van open lesmaterialen in het onderwijs. Kennisnet is penvoerder en voert het programma samen met vele betrokken partnerorganisaties binnen en buiten het onderwijs uit. De toegekende subsidie loopt tot en met 31 augustus 2023.

De realisatie van de aanvullend gefinancierde projecten bedraagt € 794.000 en ligt hiermee € 605.000 onder de begroting. Dit betreft het programma Impuls open leermateriaal, waar de activiteiten vertraagd zijn ten opzichte van de initiële inschatting ten tijde van de subsidieaanvraag. Dit is deels ook veroorzaakt door krapte op de arbeidsmarkt waardoor de benodigde capaciteit bij Kennisnet en haar partners niet altijd in voldoende mate beschikbaar is. Ook het concretiseren van de plannen heeft tijd gekost, waardoor veel activiteiten pas in het najaar van start konden.

2.2.4. Personele ontwikkeling

De samenstelling van het personeel en verzuimcijfers over 2022 worden weergegeven in onderstaande tabel.

	2022	2021
Aantal medewerkers per 31-12	122	106
Aantal fte per 31-12	110,75	96,1
Verhouding man/vrouw/overig in % (per aantallen medewerkers)	54,1% / 45,08% / 0,82%	57,5%/ 42,5%
Verhouding parttime/fulltime in % (per aantallen medewerkers)	55,7% / 44,3%	57,5%/ 42,5%
Aantal medewerkers in dienst getreden	25	14
Aantal medewerkers uit dienst getreden	9	15
Ziekteverzuimpercentage	4,91%	1,57%

Het totaal aantal medewerkers is in 2022 gestegen met 16 personen, het aantal fte's met 14,65. Van de 9 medewerkers die in 2022 uit dienst zijn getreden, is van 1 medewerker het dienstverband geëindigd vanwege het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd, is van 1 medewerker de arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd niet verlengd, is het dienstverband met 1 medewerker geëindigd met wederzijds goedvinden en hebben 5 medewerkers hun dienstverband opgezegd.

Een aanzienlijk deel van de nieuwe medewerkers (17) is gestart met hun werkzaamheden in een periode dat medewerkers van Kennisnet ten gevolge van de coronamaatregelen nog voornamelijk vanuit huis werkten en elkaar niet dan wel nauwelijks live konden ontmoeten. Vanaf juni 2022 heeft Kennisnet haar intrek genomen in het nieuwe kantoor in de Dutch Innovation Factory. Het nieuwe kantoor is belangrijk om een goede invulling te geven aan hybride werken: werken op kantoor en werken op afstand. Regelmatig op kantoor werken en elkaar ontmoeten, draagt bij aan de onderlinge band en is voor iedereen, maar zeker voor de binding met nieuwe en jonge collega's zeer belangrijk.

Vanaf medio 2021 is de arbeidsmarkt in snel tempo verandert en is er schaarste. Dit is vooral merkbaar voor specialistische functies (informatiemanagement, informatieanalyse, ict-infra en cloud engineering, maar ook voor meer algemene functies zoals projectmanagers en administratief medewerkers/secretarissen. Dit is echter niet uniek voor Kennisnet. Deze schaarste is in heel Nederland.

In deze schaarse arbeidsmarkt is het nog belangrijker gebleken om oog te hebben en te houden voor goed werkgeverschap en wat voor een kandidaat de meerwaarde is van werken bij Kennisnet. Uiteraard zonder daarbij de gewenste kwaliteit uit het oog te verliezen. In 2022 is Kennisnet daar, blijktens het aantal nieuwe Kennisnetmedewerkers goed in geslaagd.

Soms duurt de invulling van een vacature langer dan gehoopt of voorzien. In 2022 heeft Kennisnet niet alle vacatures in kunnen vullen. Indien nodig in verband met de voortgang van de werkzaamheden en/of de werkbelasting voor collega's is parallel aan werving, gebruik gemaakt van tijdelijke externe inhuur.

Het ziekteverzuimpercentage 2022 schommelt rond de 5% en is 3,34%-punt gestegen en opzichte van het verzuimpercentage 2021. Er is duidelijk een relatie tussen de stijging van het ziekteverzuimpercentage en het einde van de coronamaatregelen, zoals afstand houden en vanuit huis werken. Doordat mensen na bijna 2,5 jaar zowel op het werk als in de privésfeer weer veel in elkaars nabijheid zijn, is er landelijk een sterke opleving van verzuim door een virusbesmetting. Dit is zeker ook zichtbaar in het ziekteverzuimpercentage bij Kennisnet.

2.3. De behaalde baten en resultaten

2.3.1. Baten

Kennisnet heeft in 2022 een instellingssubsidie ontvangen van € 15,1 miljoen, een ophoging voor Sterke Netwerken van € 7,5 miljoen en daarnaast is voor € 1,6 miljoen aan aanvullende subsidies en overige baten gerealiseerd. De totale baten bedragen dus € 24,2 miljoen en liggen hiermee € 0,6 miljoen onder de begroting. Dit betreft met name de vertraging in het programma Impuls open leer materiaal.

Een nadere toelichting op de baten en de verschillen met de begroting is opgenomen in paragraaf 8.7 van de jaarrekening.

2.3.2. Lasten

De lasten van € 20,9 miljoen liggen € 1,6 miljoen onder het begrote bedrag:

x €1	
Instellingssubsidie (incl. extra activiteiten)	-780.000
Sterke Netwerken	-212.000
Aanvullende subsidieprojecten	-604.000
Realisatieverschil	-1.596.000

De onderbesteding in de instellingssubsidie betreft in belangrijke mate een onderbesteding binnen het plan Digitaal Veilig Funderend Onderwijs. Deels wordt dit veroorzaakt doordat een aantal functies zijn ingevuld door eigen medewerkers in plaats van extern personeel. Bovendien is er op activiteiten sprake van vertraging, onder andere doordat afstemming met de partnerorganisaties – en de onderwijsbestuurders – meer tijd heeft gevraagd dan vooraf voorzien. Daarnaast is er in de instellingssubsidie sprake van lagere personele kosten door minder personeel in dienst dan begroot en lagere kosten per medewerker.

Door een lager aantal aansluitingen dan vooraf ingeschat zijn de beheerslasten van het NDC (en bijbehorende verbindingen) lager dan verwacht. De onderbesteding op Sterke Netwerken is, zoals afgesproken met het ministerie van OCW, opgenomen in de bestemmingsreserve Sterke Netwerken.

Bij de aanvullende subsidieprojecten betreft de onderbesteding de achterstand binnen het programma Impuls open leermateriaal.

Een nadere toelichting op de lasten en de verschillen met de begroting is opgenomen in paragraaf 8.7 van de jaarrekening.

2.3.3. Resultaat

Het vrij te bestemmen resultaat wordt als volgt bepaald:

x €1	
Saldo staat van baten en lasten	3.314.000
Mutatie bestemmingsfondsen	-297.000
Mutatie bestemmingsreserve Sterke Netwerken	-2.883.000
Vrij te bestemmen resultaat	134.000

Het saldo van de staat van baten en lasten bedraagt € 3.314.000.

In overleg met het ministerie van OCW wordt de onderbesteding over 2022 in het programma Digitaal Veilig Funderend Onderwijs ondergebracht in een bestemmingsfonds. Dit bestemmingsfonds is bedoeld om deze gelden veilig te stellen voor dit programma. Deze bestemming kan zonder goedkeuring van het ministerie van OCW niet aan andere activiteiten besteed worden.

Vanuit het resultaat wordt daarnaast € 2.883.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Sterke Netwerken. Dit is het verschil tussen de ontvangen subsidie van € 7.542.000 en de gerealiseerde kosten van € 4.659.000.

Het voorstel om het vrij te bestemmen resultaat van € 134.000 toe te voegen aan de egaliseringsreserve instellingssubsidie OCW is als zodanig reeds verwerkt in de jaarrekening.

2.4. De toestand op balansdatum (solvabiliteit en liquiditeit)

Ultimo 2022 kent Kennisnet een goede liquiditeits- en solvabiliteitspositie. Aan de activazijde van de balans bestaat 84% (2021: 81%) van de activa uit liquide middelen, die direct opeisbaar zijn. Aan de passivazijde is het eigen vermogen 85% (2021: 89%) van het balanstotaal.

2.5. De voornaamste risico's en onzekerheden

Kennisnet is een publiek gefinancierde organisatie. Kennisnet gaat voorzichtig om met de aan haar beschikbaar gestelde middelen en heeft dan ook een lage risicobereidheid.

2.5.1. Afhankelijkheid OCW instellingssubsidie

Kennisnet vraagt ter uitvoering van haar jaarplanactiviteiten jaarlijks voor 1 oktober een instellingssubsidie aan bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Dit is een aanvraag voor een instellingssubsidie als bedoeld in artikel 1.5, onder d van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS. De subsidie wordt verleend onder de voorwaarde dat de begrotingswetgever voldoende middelen ter beschikking stelt. Ook is het bedrag waarop de subsidie na het tijdvak waarvoor zij wordt verleend, wordt vastgesteld, afhankelijk van de daadwerkelijk gerealiseerde kosten.

Het feit dat Kennisnet volledig afhankelijk is van deze jaarlijkse toekenning, de voortgang daarvan en de uitbetaling van de instellingssubsidie brengt risico's en onzekerheden met zich mee op gebied van de financiering en continuïteit van de activiteiten van Kennisnet.

Het monitoren van de flexibiliteit van het personeelsbestand is een belangrijke mitigerende maatregel, om te zorgen dat bij een vermindering van de jaarlijkse subsidie de continuïteit toch gewaarborgd blijft. Kennisnet analyseert haar flexibiliteit op dit gebied periodiek door onder andere kwartaalanalyses van de flexibele schil en een periodieke evaluatie van het weerstandsvermogen.

Op 11 december 2022 is de beschikking instellingssubsidie voor 2023 ontvangen voor een bedrag van € 25.650.000. Kennisnet is opgenomen in de OCW begroting 2023 voor € 24.625.000 en vervolgens voor € 30.251.000 voor 2024, € 23.117.000 voor 2025, 2026 en 2027. Kennisnet blijft aanhoudend alert ten aanzien van het hierboven vermelde risico.

2.6. Kasstromen en financieringsbehoefte

De kasstroom over 2022 was positief, voornamelijk vanwege de wijze van bevoorschotting van het programma Sterke Netwerken, waarbij een groot bedrag van de subsidie voor 2022 nog niet heeft geleid tot kosten. Naast het reguliere leverancierskrediet heeft Kennisnet geen additionele financieringsbehoefte. De liquiditeitspositie en eventuele financieringsbehoefte wordt continu gemonitord. Er zijn op dit moment geen financieringsissues.

2.7. Het gevoerde beleggingsbeleid en informatie over financiële instrumenten

Het beleggingsbeleid van Kennisnet is vastgelegd in het eigen Treasury statuut van juli 2020, welke is goedgekeurd door de Raad van Toezicht. De functie van treasurer wordt ingevuld door de controller van Kennisnet. Het treasury beleid van Kennisnet is risicomijdend en dient ter instandhouding van het besteedbare vermogen. De activiteiten van de organisatie moeten (financieel) gewaarborgd blijven evenals de beschikbaarheid over de ontvangen subsidie. Er mag geen hoofdsomrisico worden aangegaan. De opbouw van de beleggingsportefeuille moet zodanig zijn, dat er een optimale verhouding bestaat tussen rendement en risico.

In principe wordt er gewerkt met stallingsdepots waarop de overtollige liquide middelen worden gezet. Zo'n stallingsdepot geeft vergelijkbare rentetarieven als kortlopende termijndeposito's. Daarnaast wordt er gewerkt met termijndeposito's. De treasurer bewaakt de termijnen van vervallen deposito's zodat op elk moment een vervallen deposito kan worden aangewend voor de liquiditeitsbehoefte van de organisatie of omgezet kan worden in een nieuw deposito.

Kennisnet werkt niet met rentederivaten of andere afgeleide producten.

In een groot deel van 2022 was de rentevergoeding voor grote spaartegoeden negatief. Door de omvang van de liquide middelen heeft Kennisnet hierover rente betaald. Sinds oktober is de rentevergoeding nihil of beperkt positief en heeft Kennisnet een beperkte rentevergoeding ontvangen.

2.8. Het beleid met betrekking tot de omvang en functie van het vrij besteedbare vermogen

Kennisnet heeft de beschikking over een algemene reserve, die gemaximeerd is op 25% van de toegekende instellingssubsidie. Deze algemene reserve kan niet meer worden aangevuld vanuit subsidiegelden. In overeenstemming met artikel 8.7 van de Kaderregeling OCW, SZW en VWS mag Kennisnet een egaliseringsreserve vormen bij een positief resultaat. De egaliseringsreserve bedraagt tenminste € 0 en ten hoogste 10% van de instellingssubsidie.

Kennisnet houdt deze reserves aan ten behoeve van voorfinanciering van activa, voorfinanciering van trajecten die nog niet volledig het subsidietraject hebben doorlopen (het moment van toekenning ligt na de start van de subsidieperiode), als buffer om eventuele tekorten op te vangen en om flexibel te kunnen intensiveren.

Naast de algemene reserve en de egaliseringsreserve heeft Kennisnet ook een bestemmingsreserve gevormd voor de resultaten van Sterke Netwerken. Deze bestemmingsreserve kan worden ingezet voor activiteiten in de toekomst en ter dekking van toekomstige afschrijvingen.

2.9. Europese en nationale aanbestedingen

In 2022 heeft Kennisnet als aanbestedende dienst 2 Europese aanbestedingen afgerond en de gegunde overheidsopdracht gepubliceerd via Negometrix3.com, TenderNed.nl en op de Ted databank voor overheidsopdrachten te Brussel. Dit betrof:

- de Europese openbare aanbesteding Beheer en ontwikkeling Edurep en
- de Europese openbare aanbesteding Inhuur Brokers t.b.v. SIVON-Kennisnet.

Bovengenoemde aanbestedingen zijn in 2022 succesvol afgerond en voorzien van meerjarige raamovereenkomsten.

Er zijn in 2022 geen nationale aanbestedingen in de markt gezet.

3. Informatie over toepassing van gedragscodes

3.1. Governance codes

Goed bestuur en goed toezicht is een actueel en belangrijk thema in de gehele publieke sector en zeker ook in het onderwijs. Er bestaan diverse governance codes, maar geen hiervan is wettelijk van toepassing op Kennisnet. Daarom heeft de raad van toezicht aansluiting gezocht met de diverse governance codes in haar Handboek raad van toezicht. In het handboek heeft de raad van toezicht een viertal pijlers gedefinieerd, die richtinggevend zijn voor de manier waarop de raad van toezicht haar taken wil invullen, namelijk:

- **Strategie**
Een belangrijke rol van de raad is om samen met de bestuurder voor de lange termijn een goed beleid uit te zetten voor Kennisnet. In de Meerjarenkoers wordt de strategie vastgelegd. De Meerjarenkoers wordt goedgekeurd door de sectorraden en vervolgens ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van toezicht.
- **Risico's**
Voor de raad is het belangrijk om te weten welke risico's geïdentificeerd zijn en op welke manier de bestuurder hiermee omgaat. De raad neemt kennis van bestaande risico's en onzekerheden en de geplande reacties hierop. Daarnaast ondersteunt de raad de bestuurder in het benoemen van risico's en het formuleren van oplossingen.
- **Middelen en organisatie**
Voor de uitvoering van de missie en strategie van Kennisnet is een gezonde organisatie nodig. Dit betekent dat middelen en beleid met elkaar in balans zijn en dat de juiste mensen op de juiste plek zitten. De raad controleert of de bestuurder de beschikbare middelen optimaal inzet voor het opbouwen van een duurzaam Kennisnet. Ook adviseert de raad de bestuurder over het 'in controle zijn' van de organisatie.
- **Stakeholders**
Naast een gezonde organisatie is het van belang dat er goed wordt omgegaan met stakeholders. De raad toetst of het bestuur voldoende aandacht heeft voor de wensen en behoeften van de primaire stakeholders. Dit zijn in eerste instantie de bestuurders, verenigd in de raden, en het Ministerie van OCW. Ook controleert de raad de relatie met andere partijen in het onderwijsveld. Als laatste heeft de raad oog voor de interne stakeholders van Kennisnet, dit zijn de medewerkers. Daarom is er regelmatig contact tussen de raad en de ondernemingsraad.

Nevenfuncties

De nevenfuncties van de leden van de raad van toezicht worden vermeld op de website van Kennisnet en in het jaarverslag van Kennisnet. Het overzicht wordt elke vergadering meegestuurd met de vergaderstukken zodat het actueel en volledig blijft. Het is aan de raad om te beoordelen of nieuwe functies conflicteren met het lidmaatschap van de raad van toezicht van Kennisnet.

3.2. Gedragscodes in het kader van personeel

Per 1 juli 2016 is de wet Huis voor Klokkeluiders (wet HvK) in werking getreden. De wet HvK verplicht werkgevers bij wie tenminste 50 personen werkzaam zijn tot het vaststellen van een procedure voor het omgaan met het melden van een vermoeden van een misstand. Kennisnet heeft sinds 2016 deze regeling in gebruik.

De Kennisnet-regeling is identiek aan de modelregeling van het adviespunt klokkenluiders. Kennisnet heeft conform de regeling een onafhankelijk vertrouwenspersoon ingehuurd.

4. Toekomstparagraaf

4.1. Algemeen

Het jaarplan 2023 vormt de basis voor de subsidieaanvraag bij het ministerie van OCW. Voor de uitvoering van de activiteiten, zoals beschreven in het jaarplan 2023 is € 25,7 miljoen beschikbaar. Het jaar 2023 zal dienen als schakeljaar om met alle partners van Kennisnet een stabiele basis voor de toekomst neer te zetten. Vanuit dit schakeljaar is de verwachting dat de meerjarenkoers vervolmaakt kan worden met ook een meerjarenbegroting. OCW verricht tevens enkele onderzoeken waarvan de resultaten in de meerjarenkoers zullen worden meegenomen.

Het thema van het jaarplan 2023 is een weerspiegeling van dit doel, namelijk: “Een koers voor de toekomst”. Met de expertise en diensten van Kennisnet kunnen scholen de komende jaren het beste onderwijs bieden aan hun leerlingen.

Sinds 2018, het jaar waarin de vorige Meerjarenkoers is opgesteld, is er veel gebeurd. Ontwikkelingen binnen de samenleving, zoals de coronacrisis en de toenemende digitalisering van de maatschappij, hebben de onderwijssector doen inzien dat digitalisering een vaste plek dient te krijgen binnen het onderwijs.

Dit is een belangrijk uitgangspunt in onze nieuwe koers en zodoende het jaarplan 2023. Ten opzichte van 2022 zijn er veranderingen doorgevoerd in zowel de rollen van Kennisnet als de inhoudelijke thema's van Kennisnet waar we ons op richten. Naast onze rol als expert en gids en als ontwikkelaar en dienstverlener is in 2023 expliciet aandacht voor de rol van keten- en sectorarchitect. Door deze rol expliciet te benoemen maken we duidelijk dat om vanuit onderwijs de gewenste ontwikkelingen te sturen het belangrijk is om te denken vanuit een integraal perspectief.

Activiteiten worden uitgevoerd vanuit drie strategische thema's:

- Kwaliteit van onderwijs
- Betrouwbare, veilige en flexibele organisatie van ict en informatie
- Sturing op de ontwikkeling van technologie en markt

Het eerste thema richt zich in vergelijking met 2022 minder op het sturen vanuit (publieke) waarden van het onderwijs, maar op het juist informeren van de onderwijssector over ict en digitalisering. Het is van belang dat als gevolg van de toenemende digitalisering binnen de samenleving, leerlingen in staat zijn de vaardigheden die hiermee gepaard gaan goed te beheersen. Het onderwijs dient goed geïnformeerd te worden over het op de juiste wijze inzetten van ict en het gebruik van data, zodat zij zelf in staat worden gesteld doordachte keuzes te maken. Dit draagt bij aan de duurzame kwaliteit van het onderwijs.

Het tweede thema binnen het jaarplan 2023 voegt de thema's 'Verbeteren van informatiemanagement en gebruik van data' en 'Een robuuste ict-infrastructuur: betrouwbaar, veilig en toekomstgericht' samen. Gezien het feit dat het onderwijs steeds afhankelijker wordt van de inzet van ict, is het van groot belang dat de ict-organisatie op een goede manier is ingericht. Kennisnet draagt bij aan de continuïteit van het onderwijs en de veiligheid van de leerlingen en studenten, ook in het digitale domein. Dit doen we in 2023 door schoolbesturen inzicht te bieden in hun eigen ict-inrichting, te informeren over informatiemanagement en IBP en ict-producten, -diensten en -voorzieningen aan te bieden zodat er een landelijke infrastructuur kan worden bewerkstelligd.

De (publieke) waarden die in 2022 de rode draad waren voor het jaarplan, krijgen in dit jaarplan een plek in het derde thema. Deze waarden spelen een rol binnen de sturing vanuit het onderwijs op technologie en de markt. Er dienen op sectorniveau en in de ketens duidelijke afspraken (standaarden) worden gemaakt op basis van een samenhangende en toekomstbestendige doel- en referentiearchitectuur. Deze standaarden en architectuur moeten aansluiten bij de (publieke) waarden van het onderwijs. De WaardenWijzer die in 2021 is opgesteld, vormt nog steeds een uitgangspunt voor het maken van doordachte ict-keuzes binnen het onderwijs. De samenwerking tussen publieke en private organisaties, waar in 2022 op is ingezet, wordt in 2023 voortgezet

middels onder andere het opzetten van thema gerelateerde netwerken. De zichtbaarheid van het IM, IBP en Leermiddelen netwerk zal worden vergroot.

In 2023 zal Kennisnet onverminderd doorzetten op publieke regie. In samenwerking met schoolbesturen, het ministerie van OCW en overige partners (o.a. PO-Raad, VO-Raad en SIVON), worden extra programma's en projecten opgezet om de kwaliteit en continuïteit van het digitale onderwijs te kunnen garanderen. Een aantal voorbeelden die in 2023 worden opgestart of zullen worden doorgezet zijn: Les op Afstand/ de Digitale school, Impuls Open Leermateriaal, Masterplan Basisvaardigheden, Digitaal Veilig Funderend Onderwijs en Sterke Netwerken.

4.2. Investerings

In het kader van het programma Sterke Netwerken is Kennisnet van plan om in 2023 en de jaren daarna te investeren in het Nationaal Diensten Centrum en de aansluitingen daarop. Het Nationaal Dienstencentrum (NDC) zorgt ervoor dat alle scholen in het po en vo gebruik kunnen maken van snel en veilig internet. Het is daarmee een verzameling van verschillende diensten die communicatie via het internet en toegang tot het internet op een veilige en betrouwbare manier mogelijk maakt. Het NDC is een essentieel onderdeel van de gehele 'keten' van externe connectiviteit die schoolbesturen ontzorgt door hen een werkende, veilige en snelle internetverbinding te bieden. Kennisnet realiseert en beheert het Nationaal Dienstencentrum voor het hele funderend onderwijs. De verwachting voor het komend jaar is dat er steeds meer aansluitingen komen op de dienst veilig internet bij schoollocaties. De locaties kunnen aangesloten worden door het plaatsen van customer premises equipment (koppelpunten) die in het beheer zijn van Kennisnet. De verwachte investering voor 2023 is € 0,2 miljoen voor de aansluitingen op het NDC.

Naast de investeringen in het NDC zal in 2023 ook beperkt worden geïnvesteerd in kantoorautomatisering voor de optimalisatie van de vergaderruimtes en werkplekken voor hybride werken. De verwachte investering hiervoor bedraagt € 0,1 - € 0,2 miljoen.

4.3. Personeelsbezetting

Zoals beschreven in paragraaf 2.2.2 Personele ontwikkeling is de personele bezetting per 31 december 2022 110,75 fte. Om de activiteiten uit het jaarplan 2023 te realiseren is er in de begroting uitgegaan van gemiddeld 134,0 fte aan personele bezetting over 2023. Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt is de verwachting dat deze groei niet geheel gerealiseerd kan gaan worden.

4.4. Omstandigheden waarvan de ontwikkeling van de baten afhankelijk is

Kennisnet is in grote mate afhankelijk van financiering door het ministerie van OCW en daarmee van de politiek.

Bij de aanvraag voor de instellingssubsidie 2023 kon er nog geen loon- en prijsindexatie worden aangevraagd. Gezien de huidige ontwikkelingen voor wat betreft prijzen en loonkosten is er in de subsidieaanvraag rekening gehouden met een eigen bijdrage van € 793.000 welke gedekt wordt door de egaliseringsreserve. Met het ministerie van OCW is afgesproken medio 2023 opnieuw te kijken naar een eventuele loon- en prijsbijstelling.

Deel 2: Jaarrekening

5. Balans Stichting Kennisnet per 31 december 2022

(na verwerking van het voorstel resultaatbestemming)

ACTIVA		31-12-2022	31-12-2021
€			
Vaste activa			
<i>Materiële vaste activa</i>			
Server- en netwerkkapparatuur	8.5.1	2.818.000	3.242.000
Computers, AV middelen en overige hardware	8.5.2	108.000	112.000
Inventaris	8.5.3	66.000	26.000
Overige materiële vaste activa	8.5.4	433.000	6.000
Totaal materiële vaste activa		3.425.000	3.386.000
<i>Financiële vaste activa</i>			
Deelnemingen	8.5.5	-	13.000
Totaal financiële vaste activa		-	13.000
Totaal vaste activa		3.425.000	3.399.000
Vlottende activa			
<i>Vorderingen en overlopende activa</i>			
Debiteuren	8.5.6	50.000	-
Overige vorderingen	8.5.7	68.000	122.000
Overlopende activa	8.5.8	509.000	429.000
Totaal vorderingen en overlopende activa		627.000	551.000
<i>Liquide middelen</i>	8.5.9	21.144.000	16.376.000
Totaal vlottende activa		21.771.000	16.927.000
TOTAAL ACTIVA		25.196.000	20.326.000

Balans Stichting Kennisnet per 31 december 2022 (vervolg)

PASSIVA		31-12-2022	31-12-2021
€			
Eigen vermogen			
<i>Vrij besteedbaar vermogen</i>			
Algemene reserve	8.6.1	3.065.000	3.065.000
Bestemmingsreserve Sterke Netwerken	8.6.2	16.486.000	13.603.000
Egalisatiereserve instellingssubsidie OCW	8.6.3	1.548.000	1.414.000
<i>Totaal vrij besteedbaar vermogen</i>		<u>21.099.000</u>	<u>18.082.000</u>
<i>Vastgelegd vermogen</i>			
Fonds versterking vraagbundeling	8.6.4	109.000	109.000
Fonds Digitaal Veilig Funderend Onderwijs	8.6.5	297.000	-
<i>Totaal vastgelegd vermogen</i>		<u>406.000</u>	<u>109.000</u>
Totaal eigen vermogen		21.505.000	18.191.000
Vreemd vermogen			
<i>Kortlopende schulden</i>			
Crediteuren	8.6.6	549.000	448.000
Vooruitontvangen subsidies	8.6.7	815.000	27.000
Belastingen en premies	8.6.8	614.000	475.000
Overlopende passiva	8.6.9	1.713.000	1.185.000
<i>Totaal kortlopende schulden</i>		<u>3.691.000</u>	<u>2.135.000</u>
Totaal vreemd vermogen		3.691.000	2.135.000
TOTAAL PASSIVA		25.196.000	20.326.000

6. Staat van baten en lasten Stichting Kennisnet 2022

€		BEGROTING 2022	REALISATIE 2022	REALISATIE 2021
Baten				
	Subsidiebaten	8.7.1 24.002.000	23.397.000	21.833.000
	Overige baten	8.7.2 779.000	829.000	615.000
	Totale baten	24.781.000	24.226.000	22.448.000
Lasten				
	Personele lasten	8.7.3 15.989.000	15.139.000	14.075.000
	Uitbestede diensten	8.7.4 1.274.000	983.000	767.000
	Afschrijvingen	8.7.5 1.076.000	1.019.000	899.000
	Huisvestingslasten	8.7.6 522.000	510.000	552.000
	Automatiseringslasten	8.7.7 2.619.000	2.520.000	2.097.000
	Communicatielasten	8.7.8 243.000	231.000	169.000
	Onderzoekslasten	8.7.9 419.000	196.000	175.000
	Stimuleringsbijdragen	8.7.10 140.000	75.000	62.000
	Overige lasten	8.7.11 150.000	172.000	204.000
	Totale lasten	22.432.000	20.845.000	19.000.000
	Saldo baten en lasten	2.349.000	3.381.000	3.448.000
	Financiële baten en lasten	8.7.12 -76.000	-67.000	-29.000
	Resultaat uit deelnemingen			-
	SALDO STAAT VAN BATEN EN LASTEN	2.273.000	3.314.000	3.379.000
Mutaties eigen vermogen				
	Algemene reserve	-	-	-
	Bestemmingsreserve Sterke Netwerken	2.671.000	2.883.000	3.455.000
	Egalisatiereserve instellingssubsidie OCW	-398.000	134.000	-76.000
	Vervangingsreserve investeringen	-	-	-
	Fonds versterking vraagbundeling	-	-	-
	Fonds Digitaal Veilig Funderend Onderwijs	-	297.000	-
	Totaal mutaties eigen vermogen	2.273.000	3.314.000	3.379.000
	ONVERDEELD	-	-	-

7. Kasstroomoverzicht Stichting Kennisnet 2022

€	REALISATIE 2022	REALISATIE 2021
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	3.381.000	3.448.000
Afschrijvingen	1.019.000	899.000
	<i>4.400.000</i>	<i>4.347.000</i>
<i>Mutaties werkkapitaal</i>		
Vorderingen	-75.000	534.000
Kortlopende schulden ¹	1.561.000	-394.000
<i>Totaal mutaties werkkapitaal</i>	<i>1.486.000</i>	<i>140.000</i>
Totale kasstroom uit operationele activiteiten	5.886.000	4.487.000
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investeringsen	-1.056.000	-1.082.000
Desinvesteringen	11.000	
Totale kasstroom uit investeringsactiviteiten	-1.045.000	-1.082.000
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Financiële baten en lasten	-73.000	-59.000
Totale kasstroom uit financieringsactiviteiten	-73.000	-59.000
Mutatie liquide middelen	4.768.000	3.346.000
Beginstand liquide middelen	16.376.000	13.030.000
Mutatie liquide middelen	4.768.000	3.346.000
EINDSTAND LIQUIDE MIDDELEN	21.144.000	16.376.000

¹ Gecorrigeerd voor de mutatie van de rentevorderingen en -schulden

8. Toelichting

8.1. Algemeen

In dit hoofdstuk vindt u een overzicht van de door Stichting Kennisnet (“Kennisnet”) gehanteerde grondslagen in de jaarrekening. Op deze jaarrekening zijn van toepassing de verantwoordingseisen zoals verwoord in de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS. Dit betekent dat Burgerlijk Wetboek 2, Titel 9 en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving worden toegepast, waaronder specifiek Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

De belangrijkste bron van inkomsten voor Kennisnet betreft de subsidies van het ministerie van OCW. De grootste daarvan betreft de instellingssubsidie. In 2021 heeft Kennisnet een subsidiebeschikking ontvangen voor het jaar 2021 van € 20.624.000. Dit betreft de reguliere instellingssubsidie van € 12.260.000, een ophoging van de instellingssubsidie met € 7.542.000 in het kader van het programma Sterke Netwerken en een ophoging voor extra activiteiten van € 822.000. In 2022 zijn er 2 wijzigingen geweest op deze beschikking. De eerste wijziging betreft de verlenging van het programma Sterke Netwerken naar 2025. De tweede wijziging betreft een ophoging van de reguliere instellingssubsidie naar € 13.122.000 en van de extra activiteiten naar € 1.939.000. Hiermee bedraagt de instellingssubsidie 2022 € 22.603.000.

Het programma Sterke Netwerken is een samenwerkingsprogramma met Coöperatie SIVON u.a. In dit programma wordt de samenwerking van schoolbesturen bevordert. Daarnaast bouwt Kennisnet in het programma Sterke Netwerken aan het Nationaal Diensten Centrum (NDC), om te zorgen voor veilig internetverkeer van en naar scholen.

Kennisnet is gevestigd te Zoetermeer en ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 27244834. De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling.

8.1.1. Impact van het coronavirus

Kennisnet is net als alle instellingen en bedrijven in 2021 geconfronteerd met de impact en gevolgen van het Coronavirus (Covid-19). Voor 2022 is de impact voor Kennisnet beperkt geweest. De ingezette lijn voor wat betreft hybride werken is doorgezet in 2022 en bij de inrichting van het nieuwe kantoorpand is hier rekening mee gehouden.

Voor Kennisnet is er geen negatieve financiële impact van het coronavirus en derhalve is er geen impact op de continuïteit.

8.2. Grondslagen voor de activa en passiva

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen reële waarde.

8.2.1. Schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en passiva en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

8.2.2. Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waar (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien de instrumenten bij de

vervolgwaardering niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeverminderingen in de winst en verliesrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

8.2.3. Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen kostprijs of lagere marktwaarde/opbrengstwaarde. Op de materiële vaste activa wordt lineair afgeschreven op basis van de geschatte gebruiksduur. De afschrijvingstermijn voor de inventaris, server- en netwerkapparatuur en voor overige materiële vaste activa is 5 jaar. De afschrijvingstermijn voor Computers, AV-middelen en overige hardware is 4 jaar.

Bij investeringen gedurende het jaar wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

8.2.4. Deelnemingen

De deelnemingen zijn gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde of lagere marktwaarde/opbrengstwaarde.

8.2.5. Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs minus benodigde voorziening voor oninbaarheid.

8.2.6. Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kasmiddelen, banktegoeden en deposito's met een looptijd van 12 maanden of korter en zijn gewaardeerd op nominale waarde. De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van stichting Kennisnet.

8.2.7. Algemene reserve

De algemene reserve is opgebouwd uit exploitatieoverschotten, die met toestemming van het ministerie van OCW zijn toegevoegd aan de algemene reserve. Het ministerie van OCW heeft een maximum verbonden aan de omvang van de algemene reserve van 25% van de jaarlijkse toegekende instellingssubsidie.

8.2.8. Bestemmingsreserves

In de bestemmingsreserves worden bedragen uit het resultaat opgenomen waaraan een specifieke bestemming is gegeven. Kennisnet kent de volgende bestemmingsreserves:

Bestemmingsreserve Sterke Netwerken

Het niet gebruikte deel van aanvulling op de instellingssubsidie voor Sterke Netwerken, mag toegevoegd worden aan een bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve is bedoeld om verschuivingen tussen de jaren mogelijk te maken voor het programma Sterke Netwerken.

8.2.9. Egalisatiereserves

In overeenstemming met artikel 8.7 van de Kaderregeling OCW, SZW en VWS mag Kennisnet een egalisatiereserve vormen bij een positief resultaat. De egalisatiereserve bedraagt tenminste € 0 en ten hoogste 10% van de instellingssubsidie. De egalisatiereserve wordt in een boekjaar uitsluitend besteed aan activiteiten waarvoor de instellingssubsidie in dat boekjaar is verleend en die niet kunnen worden bekostigd vanuit de instellingssubsidie van dat boekjaar.

8.2.10. Bestemmingsfondsen

In de bestemmingsfondsen worden bedragen opgenomen waaraan de minister van OCW een specifieke bestemming heeft gegeven.

8.2.11. Schulden

Schulden worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. De vervolgwaardering is tegen geamortiseerde kostprijs.

8.3. Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Baten en lasten worden verantwoord in de periode waarop deze betrekking hebben. Verliezen worden verantwoord in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

8.3.1. Subsidies

De jaarrekening bevat zowel de instellingssubsidie (bestaande uit de reguliere instellingssubsidie, de aanvulling voor publieke regie en les op afstand en de aanvulling voor het programma Sterke Netwerken) als inkomsten uit aanvullende projectsubsidies.

Reguliere instellingssubsidie

Subsidie-inkomsten uit de instellingssubsidie worden verantwoord als baten in het jaar waarvoor deze zijn toegekend.

Aanvulling op de instellingssubsidie ten behoeve van het programma Sterke Netwerken

De instellingssubsidie wordt voor de periode van 2019-2025 opgehoogd met een aanvulling van het programma Sterke Netwerken. De activiteiten van het programma lopen door tot en met 2025. De subsidieontvangsten worden verantwoord als baten.

Aanvullende projectsubsidies

Aanvullende projectsubsidies worden verantwoord als baten voor zover ten laste van de betreffende toekenning lasten zijn gerealiseerd. Deze lasten betreffen zowel de direct toe te rekenen (personeels)lasten als de overheadkosten, voor zover toegestaan in de toekenning.

8.3.2. Bijdragen van gelieerde partijen

Bijdragen van gelieerde partijen worden verantwoord voor zover er ten opzichte van die bijdrage lasten zijn gerealiseerd. Niet bestede bedragen worden verantwoord onder de kortlopende schulden.

8.3.3. Stimuleringsbijdragen

De stimuleringsbijdragen betreffen bijdragen aan projecten binnen diverse regelingen. Er zijn verschillende regelingen om vernieuwende projecten voor het onderwijsveld te stimuleren. Deze regelingen worden voor rekening en risico van Kennisnet uitgevoerd.

8.3.4. Overige baten en lasten

Overige baten en lasten worden verantwoord in de periode waarop deze betrekking hebben. Verliezen worden verantwoord in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

8.3.5. Doorbelaste kosten

Bij de aanvullende gefinancierde projecten worden kosten doorbelast. Deze kosten betreffen zowel de direct toe te rekenen personeelslasten als de overheadkosten. Dit geldt echter alleen indien dit bij de aanvraag van de subsidie is meegenomen.

8.4. Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren.

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat (saldo van baten en lasten) als basis genomen. Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van financial leasing zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

8.5. Toelichting balans per post – activa

8.5.1. Server- en netwerkkapparatuur

Server- en netwerkkapparatuur betreft de server- en netwerkkapparatuur van de onderwijscommunitycloud (private cloud), het nationaal diensten centrum (NDC), customer premises equipment op locatie bij de afnemers van het NDC en het kantoor netwerk van Kennisnet.

De investeringen bestaan vooral uit de aanschaf van customer premises equipment voor aansluitingen op het NDC. De desinvesteringen betreft het oude onderwijscommunitycloud (OCC) welke in 2022 is gemigreerd naar het nieuwe geo-redundante platform.

Het verloop kan als volgt worden weergegeven:

€	31-12-2022	31-12-2021
Aanschafwaarde	5.455.000	4.460.000
Cumulatieve afschrijvingen	-2.213.000	-1.401.000
Openingsbalans	3.242.000	3.059.000
Investeringen	481.000	995.000
Aanschafwaarde desinvesteringen	-1.049.000	-
Cum. afschrijving desinvesteringen	1.049.000	-
Afschrijvingen	-905.000	-812.000
Saldo mutaties	-424.000	183.000
Aanschafwaarde	4.887.000	5.455.000
Cumulatieve afschrijvingen	-2.069.000	-2.213.000
Totaal server- en netwerkkapparatuur	2.818.000	3.242.000

8.5.2. Computers, AV middelen en overige hardware

Computers, AV middelen en overige hardware betreffen voornamelijk de laptops voor medewerkers, audiovisuele hulpmiddelen in vergaderruimtes en printapparatuur. De investeringen betreffen vooral de aanschaf van nieuwe laptops en de audiovisuele inrichting van het nieuwe pand. De desinvesteringen betreft voornamelijk oude laptops en oude AV middelen, welke niet zijn meegenomen naar het nieuwe pand.

Het verloop kan als volgt worden weergegeven:

€	31-12-2022	31-12-2021
Aanschafwaarde	372.000	288.000
Cumulatieve afschrijvingen	-260.000	-209.000
Openingsbalans	112.000	79.000
Investeringen	41.000	84.000
Aanschafwaarde desinvesteringen	-177.000	-
Cum. afschrijving desinvesteringen	177.000	-
Afschrijvingen	-45.000	-51.000
Saldo mutaties	-4.000	33.000
Aanschafwaarde	236.000	372.000
Cumulatieve afschrijvingen	-128.000	-260.000
Totaal computers, AV middelen en overige hardware	108.000	112.000

8.5.3. Inventaris

Inventaris betreft de kantoorinventaris en bestaat voornamelijk uit werkplekken voor medewerkers en vergadertafels en -stoelen. De investeringen betreffen voornamelijk de aanschaf van nieuwe inventaris voor het nieuwe pand. De desinvesteringen betreft oude inventaris welke niet is meegenomen naar het nieuwe pand.

Het verloop kan als volgt worden weergegeven:

€	31-12-2022	31-12-2021
Aanschafwaarde	607.000	604.000
Cumulatieve afschrijvingen	-581.000	-558.000
Openingsbalans	26.000	46.000
Investerings	56.000	3.000
Aanschafwaarde desinvesteringen	-415.000	-
Cum. afschrijving desinvesteringen	415.000	-
Afschrijvingen	-16.000	-23.000
Saldo mutaties	40.000	-26.000
Aanschafwaarde	248.000	607.000
Cumulatieve afschrijvingen	-182.000	-581.000
Totaal inventaris	66.000	26.000

8.5.4. Overige materiële vaste activa

De overige materiële vaste activa betreft vooral aanpassingen aan het kantoorpand. In 2022 is het nieuwe pand aan de Bleiswijkseweg 37D in gebruik genomen. De investeringen betreft de voor Kennisnet benodigde aanpassingen aan het pand, bovenop het door de verhuurder gereedmaken van het pand voor gebruik. Hierbij kan gedacht worden aan een betere geluidswerende wanden, vernieuwde entree en extra ramen, folies en bewegwijzering, beveiligde netwerkkabels en een afsluitbare fietsenstalling. De desinvestering betreft de aanpassingen aan het oude pand aan de Paletsingel 32.

Het verloop kan als volgt worden weergegeven:

€	31-12-2022	31-12-2021
Aanschafwaarde	1.166.000	1.166.000
Cumulatieve afschrijvingen	-1.160.000	-1.147.000
Openingsbalans	6.000	19.000
Investerings	478.000	-
Aanschafwaarde desinvesteringen	-1.157.000	-
Cum. afschrijving desinvesteringen	1.156.000	-
Afschrijvingen	-50.000	-13.000
Saldo mutaties	427.000	-13.000
Aanschafwaarde	487.000	1.166.000
Cumulatieve afschrijvingen	-54.000	-1.160.000
Totaal overige materiële vaste activa	433.000	6.000

8.5.5. Deelnemingen

De post deelnemingen bestaat uit de deelneming in Kennisnetdiensten B.V., gevestigd te Zoetermeer.

Op 27 maart 2003 heeft Kennisnet deze onderneming opgericht, met de bedoeling de Entree activiteiten in deze onderneming onder te brengen. Echter aangezien het ministerie van OCW de dienst Entree tot de publieke taken van Kennisnet rekent, dienen de Entree activiteiten te worden geëxploiteerd in Stichting Kennisnet.

Per 22 augustus 2022 is Kennisnetdiensten B.V. ontbonden. Er hebben geen activiteiten in 2022 plaatsgevonden.

Het verloop kan als volgt worden weergegeven

€	31-12-2022	31-12-2021
Openingsbalans	13.000	13.000
Ontbinding Kennisnetdiensten B.V.	-13.000	-
Totaal deelnemingen	-	13.000

8.5.6. Debiteuren

De debiteuren betreffen gefactureerde bedragen aan samenwerkingspartners.

Er is geen voorziening voor oninbaarheid opgenomen.

€	31-12-2022	31-12-2021
Debiteuren	50.000	-
Voorziening voor oninbaarheid	-	-
Totaal debiteuren	-	-

8.5.7. Overige vorderingen

De overige vorderingen betreffen nog te declareren bedragen en kunnen als volgt worden uitgesplitst:

€	31-12-2022	31-12-2021
Vereniging VO-raad doorontwikkeling Vensters	25.000	62.000
SIVON - administratieve ondersteuning en collegiale uitleen	36.000	30.000
Overige te declareren bedragen	7.000	30.000
Totaal overige vorderingen	68.000	122.000

Vereniging VO-raad doorontwikkeling Vensters

Dit betreft een gezamenlijk ontwikkelbudget voor de dienst Vensters, waarbij Kennisnet de ontwikkelkosten naar rato van de budgetbijdrage doorbelast aan de Vereniging VO-raad. Het ontwikkelbudget over 2022 was lager dan in 2021.

SIVON

Kennisnet ondersteunt SIVON door het voeren van de administratie en het collegiaal uitleen van diverse functionarissen. Deze kosten worden periodiek doorbelast.

Overige

Dit betreffen diverse te declareren bedragen voor de collegiale uitleen aan een hogeschool en werkzaamheden voor het beschikbaar stellen van kwalificatiedossiers van SBB.

8.5.8. Overlopende activa

De overlopende activa kunnen als volgt worden gespecificeerd:

€	31-12-2022	31-12-2021
Vooruitbetaalde kosten	509.000	429.000
Totaal overlopende activa	509.000	429.000

De stijging van de vooruitbetaalde kosten betreft vooral een vooruitbetaling op de management en support fee voor het NDC.

8.5.9. Liquide middelen

De liquide middelen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

€	31-12-2022	31-12-2021
Bankrekening ING Bank	185.000	213.000
Bankrekening Rabobank	4.495.000	1.792.000
Bankrekening ABN AMRO	2.482.000	2.494.000
Spaarrekeningen ING Bank	11.992.000	9.878.000
Spaarrekeningen Rabobank	1.990.000	1.998.000
Kas	-	1.000
Totaal liquide middelen	21.144.000	16.376.000

Het hoge saldo van de liquide middelen is vooral gelegen in het al ontvangen deel van de instellingssubsidie voor Sterke Netwerken, welke nog niet volledig besteed is, maar is opgenomen in de bestemmingsreserve Sterke Netwerken.

De liquide middelen zijn vrij opneembaar.

8.6. Toelichting balans per post – passiva

Vrij besteedbaar vermogen

8.6.1. Algemene reserve

De algemene reserve staat ter beschikking van Kennisnet. Volgens de subsidiebeschikking van het Ministerie van OCW zal zij in principe een algemene reserve die uitkomt boven 25% van de jaarlijks toegekende instellingssubsidie terugvorderen dan wel verrekenen met toekomstige subsidies. Per 1 januari 2017 is de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS van kracht geworden. In deze kaderregeling is opgenomen dat het financiële resultaat van een instellingssubsidie alleen nog mag worden toegevoegd aan een egaliseringsreserve of een specifiek door de minister aangewezen bestemmingsreserve. Daarom vinden niet langer toevoegingen plaats aan de algemene reserve.

Het verloop van de algemene reserve is als volgt weer te geven:

€	31-12-2022	31-12-2021
Openingsbalans	3.065.000	3.065.000
Toevoegingen	-	-
Aanwending reserve	-	-
Totaal algemene reserve	3.065.000	3.065.000

8.6.2. Bestemmingsreserve Sterke Netwerken

Het niet gebruikte deel van de ophoging van de instellingssubsidie voor het programma Sterke Netwerken is toegevoegd aan een bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve is bedoeld om verschuivingen tussen de jaren mogelijk te maken voor het programma Sterke Netwerken. Het nog niet gerealiseerde deel in 2022 van € 2.883.000 is toegevoegd aan de reserve per jaareinde.

Het verloop kan als volgt worden weergegeven:

€	31-12-2022	31-12-2021
Openingsbalans	13.603.000	10.148.000
Toevoegingen	2.883.000	3.455.000
Totaal bestemmingsreserve Sterke netwerken	16.486.000	13.603.000

8.6.3. Egalisatiereserve subsidies OCW

In overeenstemming met artikel 8.7 van de Kaderregeling OCW, SZW en VWS mag Kennisnet een egalisatiereserve vormen bij een positief resultaat. De egalisatiereserve bedraagt tenminste € 0 en ten hoogste 10% van de instellingssubsidie. Voor 2022 bedraagt de maximale egalisatiereserve € 2.260.300.

Het verloop kan als volgt worden weergegeven:

€	31-12-2022	31-12-2021
Openingsbalans	1.414.000	1.490.000
Toevoegingen vanuit het resultaat	134.000	-
Aanwending reserve	-	-76.000
Totaal egalisatiereserve subsidies OCW	1.548.000	1.414.000

Vastgelegd vermogen

8.6.4. Fonds versterking vraagbundeling

Het fonds versterking vraagbundeling is met instemming van de minister van OCW gevormd. Doel van dit bestemmingsfonds is extra inzet mogelijk maken om kleine besturen te laten aanhaken bij vraagbundelingsinitiatieven. Gedurende 2022 zijn er geen concrete activiteiten geweest op dit gebied.

Het verloop van het fonds is als volgt weer te geven:

€	31-12-2022	31-12-2021
Openingsbalans	109.000	109.000
Toevoegingen	-	-
Aanwending reserve	-	-
Totaal Fonds versterking vraagbundeling	109.000	109.000

8.6.5. Fonds Digitaal Veilig Funderend Onderwijs

Het fonds Digitaal Veilig Funderend Onderwijs is met instemming van de minister van OCW gevormd vanuit de onderbesteding op het programma Digitaal Veilig Funderend Onderwijs. Het fonds kan worden ingezet ten behoeve van dit programma.

Het verloop van het fonds is als volgt weer te geven:

€	31-12-2022	31-12-2021
Openingsbalans	-	-
Toevoegingen	297.000	-
Aanwending reserve	-	-
Totaal Fonds versterking vraagbundeling	297.000	-

8.6.6. Crediteuren

De crediteuren betreffen het genoten leverancierskrediet per 31 december 2022.

€	31-12-2022	31-12-2021
Crediteuren	549.000	448.000
Totaal crediteuren	549.000	448.000

De stijging van de crediteuren ten opzichte van voorgaand jaar betreft vooral de afrekening van enkele projecten in het kader van het NDC en de facturatie door een onderzoeksinstituut voor de start van het monitoring onderzoek eind 2022.

8.6.7. Vooruitontvangen subsidies

De post vooruitontvangen subsidies betreft vooruitontvangen lopende subsidieprojecten en eventuele terugbetaalverplichtingen voor de restant subsidiegelden van afgeronde projecten. De bestedingen op de aanvullend gefinancierde projecten worden via separate verantwoordingen gerapporteerd aan de subsidieverstrekker(s).

De post kan als volgt worden weergegeven:

€	31-12-2022	31-12-2021
Impuls open leermateriaal	815.000	-
Migratie Leraar.nl naar Leraar24	-	27.000
Totaal vooruitontvangen subsidies	815.000	27.000

Alle openstaande bedragen betreffen subsidies die doorlopen in 2023.

Het verloop van de post is als volgt:

€	31-12-2022	31-12-2021
Openingsbalans	27.000	538.000
Ontvangen aanvullende projectsubsidie	1.583.000	99.000
Terugbetaalde subsidie	-1.000	-18.000
Bestedingen	-794.000	-592.000
Totaal vooruitontvangen subsidies	815.000	27.000

8.6.8. Belastingen en premies

De belastingen en premies kunnen als volgt worden gespecificeerd:

€	31-12-2022	31-12-2021
Te betalen omzetbelasting	34.000	17.000
Te betalen loonbelasting en premies volksverzekeringen	580.000	458.000
Totaal belastingen en premies	614.000	475.000

De stijging in de te betalen belastingen en premies heeft voornamelijk te maken met de toename in het aantal personeelsleden en een grotere facturatie aan SIVON voor collegiale uitleen en administratieve ondersteuning.

8.6.9. Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen nog niet ontvangen nota's voor prestaties geleverd vóór jaareinde en ook een reservering voor vakantiegeld en niet opgenomen vakantiedagen. De post overlopende passiva is als volgt opgebouwd:

€	31-12-2022	31-12-2021
Reservering vakantiegeld	348.000	308.000
Reservering vakantiedagen	261.000	226.000
Nog te ontvangen facturen en declaraties	1.082.000	635.000
Overige overlopende passiva	22.000	16.000
Totaal schulden inzake pensioenen	1.713.000	1.185.000

De stijging van de nog te ontvangen facturen en declaraties ten opzichte van voorgaand jaar betreft voornamelijk de declaraties van partners in het samenwerkingsprogramma Impuls open leer materiaal, welke nog niet zijn ontvangen.

8.7. Toelichting staat van baten en lasten per post

8.7.1. Subsidiebat

De subsidiebat betreffen de gerealiseerde baten van de reguliere instellingssubsidie, ophogingen op de reguliere instellingssubsidie en aanvullende subsidieprojecten. De baten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

€	Begroting 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Reguliere instellingssubsidie	13.122.000	13.122.000	12.261.000
Ophoging extra activiteiten	1.939.000	1.939.000	1.027.000
Ophoging Sterke Netwerken	7.542.000	7.542.000	7.953.000
Totaal instellingssubsidie	22.603.000	22.603.000	21.241.000
Impuls open leer materiaal	1.348.000	743.000	-
Migratie Leraar.nl naar Leraar24	27.000	27.000	81.000
Nulmeting digitalisering onderwijs Caribisch Nederland	24.000	24.000	25.000
Digitale ontsluiting erfgoed voor het onderwijs	-	-	486.000
Totaal aanvullende subsidieprojecten	1.399.000	794.000	592.000
Subsidiebat	24.002.000	23.397.000	21.833.000

Instellingssubsidie

Voor 2022 is een subsidiebeschikking voor de instellingssubsidie OCW ontvangen van € 22.603.000, waarvan € 13.122.000 voor de reguliere instellingssubsidie, € 7.542.000 voor Sterke Netwerken en € 1.939.000 voor extra activiteiten. De extra activiteiten betreffen de volgende projecten:

- Werk maken van open leermiddelen
Dit betreft de opstart van het programma Impuls open leermateriaal. Vanaf eind mei zijn deze activiteiten overgegaan in het aanvullende subsidieprogramma Impuls open leermateriaal.
- Verbeteren van de veiligheid in het onderwijs (nu bekend als Digitaal Veilig Funderend Onderwijs).
Dit betreft de opstart van het plan Veilig. Vanaf 1 januari 2023 is dit opgegaan in het aanvullende subsidieprogramma Veilig Digitaal Funderend Onderwijs
- Organiseren van publieke inbreng in de publiek-private dialoog, en
- Ambassadeurs Leraar24.

Aanvullende subsidieprojecten

Impuls open leermateriaal

Vanuit het Nationaal Groeifonds zijn middelen toegekend voor de uitvoering van het voorstel Impuls open leermateriaal. De impuls bestaat uit een meerjarig programma gericht op verbeteren van het aanbod, de ontwikkeling, het gebruik en het delen van open lesmaterialen in het onderwijs. Kennisnet is penvoerder en voert het programma samen met vele betrokken partnerorganisaties binnen en buiten het onderwijs uit. De huidige subsidiebeschikking aan Kennisnet loopt tot en met 31 augustus 2023. Vanuit het groeifonds zijn middelen aan OCW toegekend t/m eind 2024. De middelen vanaf 2025 zijn op dit moment nog voorwaardelijk toegekend.

Migratie Leraar.nl naar Leraar24

Kennisnet heeft subsidie aangevraagd voor de migratie van OCW website Leraar.nl naar de website Leraar24.nl van Kennisnet. Aanleiding hiervoor is de samenwerking met het ministerie van OCW op dit vlak sinds 1 januari 2021. De subsidie betreft de migratiekosten en de vergoeding voor de lerarenredactie. Dit subsidieproject is afgerond.

Nulmeting digitalisering onderwijs Caribisch Nederland

Dit betreft een maatschappelijke opdracht rond de doordachte inzet van ICT in het onderwijs in Caribisch Nederland. De nulmeting is een onderzoek naar de eilanden Bonaire, Saba en St. Eustatius van de huidige inzet van het ICT in het onderwijs en de aanwezige ICT-randvoorwaarden. Het project is in september 2021 gestart en is in 2022 afgerond en afgerekend.

8.7.2. Overige baten

De overige baten betreffen baten van gelieerde partijen en overige baten. De post kan als volgt gespecificeerd worden:

€	Begroting 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2021
PO-Raad en VO-raad in doorontwikkeling Vensters	160.000	148.000	312.000
MBO raad	-	4.000	-
Totaal baten gelieerde partijen	160.000	152.000	312.000
Samenwerking SIVON	572.000	614.000	277.000
Opbrengsten conferenties	35.000	38.000	-
Overige opbrengsten	12.000	25.000	26.000
Totaal overige baten	619.000	677.000	303.000
Overige baten	779.000	829.000	615.000

Baten gelieerde partijen

De baten gelieerde partijen liggen onder de begroting door minder gemaakte ontwikkeluren voor Vensters. De daling ten opzichte van voorgaand jaar komt vooral door minder budget vanuit de PO-Raad en VO-raad voor de doorontwikkeling van Vensters.

Overige baten

De overige baten liggen boven de begroting door meer opbrengsten uit de uitleen van medewerkers aan SIVON. Dit verklaart ook de stijging ten opzichte van 2021.

8.7.3. Personele lasten

De personele lasten liggen € 850.000 onder de begroting. Dit kan als volgt worden uitgesplitst:

€	Begroting 2022	Realisatie 2022	Verschil
Personele lasten intern personeel	10.702.000	10.466.000	236.000
Personele lasten extern personeel	5.287.000	4.673.000	614.000
Personele lasten	15.989.000	15.139.000	850.000

De personele lasten personeel in loondienst liggen ten opzichte van de begroting € 236.000 lager (-2,21%). Het gemiddeld aantal fte is 105,18. Dit is 1,62% lager dan het begrote aantal fte van 106,91. De gemiddelde kosten per fte liggen 0,59% lager.

De inzet van extern personeel ligt € 614.000 onder de begroting. Dit betreft voor een belangrijk deel de programma's Impuls open leer materiaal en Digitaal veilig Funderend Onderwijs, waarbij minder externe expertise is ingekocht dan vooraf begroot.

De personele lasten kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

€	Begroting 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Lonen en salarissen		7.629.000	7.044.000
Sociale lasten		1.143.000	984.000
Pensioenlasten		956.000	860.000
Overige personele lasten		738.000	737.000
Uitzendkrachten		49.000	19.000
Inhuur externen		4.624.000	4.431.000
Personele lasten	15.989.000	15.139.000	14.075.000

De stijging van de totale personele lasten van € 1.064.000 ten opzichte van 2021 bestaat uit een stijging van de interne personeelslast met € 841.000 (+8,74%) en een stijging van de inzet van extern personeel met € 223.000 (+5,01%).

Ten aanzien van het interne personeel bestond het personeelsbestand 2022 gemiddeld uit 105,18 fte, een stijging van 6,94% ten opzichte van 2021, toen het personeelsbestand gemiddeld uit 98,35 fte bestond. De gemiddelde kosten per fte zijn gestegen met 1,68% ten opzichte van 2021.

De hogere inzet van extern personeel ten opzichte van 2021 ligt voornamelijk in meer inzet van extern personeel als invulling voor openstaande vacatures en ziekte, zowel in de reguliere instellingssubsidie als bij Sterke Netwerken en Digitaal Veilig Funderend Onderwijs.

De pensioenregeling van Kennisnet is een beschikbaar premiestelsel. Kennisnet is niet aansprakelijk voor enige tekorten bij het pensioenfonds.

8.7.4. Uitbestede diensten

De post uitbestede diensten kan als volgt nader worden gespecificeerd:

€	Begroting 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Werkzaamheden door samenwerkingspartners		305.000	-
Content-, redactiewerk en communicatieadvies		218.000	247.000
Projectwerkzaamheden		142.000	187.000
Vrijwilligersbijdragen		61.000	45.000
Overige uitbestede diensten		257.000	288.000
Uitbestede diensten	1.274.000	983.000	767.000

De uitbestede diensten liggen € 291.000 onder de begroting. Dit betreft enerzijds de reguliere instellingsactiviteiten waar, door vertraging, sommige kosten pas in 2023 worden gemaakt. Ook is voor een aantal activiteiten gekozen voor een andere aanpak waarbij meer activiteiten door Kennisnet collega's zijn ingevuld. Ook bij de samenwerkingsprogramma's Digitaal Veilig Funderend Onderwijs en Impuls open leer materiaal is er vertraging door de trager dan verwachte opstart.

De stijging van de uitbestede diensten ten opzichte van 2021 heeft vooral te maken met het project Impuls open leer materiaal, waar onderdelen worden uitgevoerd en gecoördineerd door samenwerkingspartners.

8.7.5. Afschrijvingen

De post afschrijvingen kan als volgt nader worden gespecificeerd:

€	Begroting 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Afschrijving server- en netwerkapparatuur		905.000	812.000
Afschrijving computers, AV en overige hardware		45.000	51.000
Afschrijving inventaris		16.000	23.000
Afschrijving overige materiële vaste activa		50.000	13.000
Resultaat op vaste activa		3.000	-
Afschrijvingen	1.076.000	1.019.000	899.000

De afschrijvingen liggen € 57.000 lager dan begroot (-5,3%). De onderbesteding in de afschrijvingen betreft vooral een lager aantal aansluitingen op het NDC, waardoor minder Customer Premises Equipment is aangesloten en afgeschreven.

Ten opzichte van 2021 ligt de afschrijvingslast € 120.000 hoger, met name door meer afschrijvingen op de Customer Premises Equipment voor het NDC en de afschrijvingen van de investeringen in het nieuwe pand.

8.7.6. Huisvestingslasten

De post huisvestingslasten kan als volgt nader worden gespecificeerd:

€	Begroting 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Huur		291.000	381.000
Beveiligingskosten		50.000	33.000
Schoonmaakkosten		36.000	9.000
Verzekeringen		44.000	42.000
Overige huisvestingslasten		89.000	87.000
Huisvestingslasten	522.000	510.000	552.000

De huisvestingslasten liggen € 12.000 onder de begroting en zijn lager dan in 2021, voornamelijk door de besparingen op de huur. Wel is er een toename ten opzichte van voorgaand jaar voor wat betreft beveiligingskosten en schoonmaakkosten, omdat het kantoor minder vaak gesloten was.

8.7.7. Automatiseringslasten

De post automatiseringslasten kan als volgt nader worden gespecificeerd:

€	Begroting 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Hardware onderhoud en -support		744.000	499.000
Licentie en overige softwarekosten		358.000	372.000
Functioneel beheer kosten		48.000	77.000
Technisch beheer kosten		1.126.000	1.031.000
Overige automatiseringslasten		244.000	118.000
Automatiseringslasten	2.619.000	2.520.000	2.097.000

De automatiseringslasten liggen € 99.000 onder de begroting. Er zijn minder automatiseringslasten doordat er minder aansluitingen zijn op het NDC dan vooraf ingeschat. De stijging wordt gedeeltelijk gemitigeerd door hogere automatiseringslasten in de regulier instellingssubsidie, met name vanwege de migratie naar de nieuwe onderwijscommunitycloud.

De stijging ten opzichte van voorgaand jaar met € 423.000, betreft voornamelijk de stijging van het hardware onderhoud en -support voor het NDC en de aansluitingen daarop. Binnen de reguliere instellingssubsidie zijn er additionele migratiekosten van de nieuwe geo-redundante onderwijscommunitycloud.

8.7.8. Communicatielasten

De post communicatielasten kan als volgt nader worden gespecificeerd:

€	Begroting 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Zaalhuur, congres, seminar, symposia		87.000	26.000
Grafisch ontwerp en opmaakkosten		76.000	62.000
Drukwerk en fotografie		47.000	68.000
Overige communicatielasten		21.000	13.000
Communicatielasten	243.000	231.000	169.000

De communicatielasten liggen € 12.000 onder de begroting en € 62.000 boven voorgaand jaar.

Ten opzichte van 2021 stijgen de kosten voor zaalhuur, congres, seminar en symposia, vanwege onder andere het weer fysiek organiseren van OnderwijsInzicht 2022.

8.7.9. Onderzoekslasten

€	Begroting 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Onderzoekslasten		196.000	175.000
Onderzoekslasten	419.000	196.000	175.000

De realisatie 2022 blijft € 223.000 achter op de begroting. Enerzijds betreft dit vertraging in het uitzetten van de onderzoeken zoals opgenomen in de programma's Digitaal Veilig Funderend Onderwijs en Impuls open leermateriaal. Ook is er vertraging in de uitvoering van het monitoring onderzoek, waardoor een gedeelte van de kosten in 2023 gerealiseerd zullen worden.

Ten opzichte van 2021 liggen de onderzoekslasten € 21.000 hoger, vanwege een gebruikersonderzoek Leraar24.

8.7.10. Stimuleringsbijdragen

€	Begroting 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Stimuleringsbijdragen		75.000	62.000
Stimuleringsbijdragen	140.000	75.000	62.000

De stimuleringsbijdragen voor 2022 betreffen de bijdragen in de pilotregeling van Impuls open leer materiaal. Deze regeling is later van start gegaan, waardoor er minder in 2022 gerealiseerd is. De stimuleringsregelingen in 2021 betrof het project Digitalisering Erfgoed dat in 2021 is afgerond.

8.7.11. Overige lasten

De post overige lasten kan als volgt nader worden gespecificeerd:

€	Begroting 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Accountantskosten		88.000	86.000
Kantoorkosten		72.000	64.000
Telefoonkosten		8.000	51.000
Overige lasten		4.000	3.000
Overige lasten	150.000	172.000	204.000

De overige lasten liggen € 22.000 boven begroting en zijn € 32.000 lager dan voorgaand jaar.

De stijging ten opzichte van de begroting betreft enerzijds de accountantskosten die meer zijn toegenomen dan vooraf was ingeschat. Daarnaast liggen kantoorkosten hoger door aanschaffingen ten behoeve van het nieuwe kantoor en een aanschrijfactie voor de opheffing van de dienst VVA.

In 2021 lagen de telefoonkosten hoger door een implementatietraject voor een nieuwe vorm van telefonie. Dit heeft geleid tot een besparing van de telefoonkosten.

De accountantskosten kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

2022 €	EY accountants	Overig EY netwerk	Totaal
Onderzoek van de jaarrekening	88.000	-	88.000
Andere controleopdrachten	-	-	-
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
Accountantskosten	88.000	-	88.000

2021 €	EY accountants	Overig EY netwerk	Totaal
Onderzoek van de jaarrekening	79.000	-	79.000
Andere controleopdrachten	7.000	-	7.000
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
Accountantskosten	86.000	-	86.000

De accountantskosten zijn toegerekend aan periode waarop de controlewerkzaamheden betrekking hebben.

8.7.12. Financiële baten en lasten

De post financiële baten en lasten kan als volgt nader worden gespecificeerd:

€	Begroting 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Rentebaten en overige financieringsbaten		1.000	-
Rentelasten en overige financieringslasten		-68.000	-69.000
Financiële baten en lasten	-76.000	-67.000	-69.000

De financiële lasten liggen onder begroting, voornamelijk doordat de negatieve rente gedaald is. Sinds oktober is de rentevergoeding nihil of beperkt positief en heeft Kennisnet een beperkte rentevergoeding ontvangen.

8.8. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

8.8.1. Rechten

Kennisnet heeft op 11 december 2022 de subsidiebeschikking ontvangen voor de instellingssubsidie 2023 voor een bedrag van € 25.650.000. Daarnaast heeft Kennisnet aanvullende subsidietoekenningen die niet in de balans zijn opgenomen. De toegezegde, doch nog niet ontvangen aanvullende projectsubsidies zijn als volgt te specificeren:

€	Toegekend	Ontvangen	31-12-2022
Impuls open leermateriaal	4.363.000	1.558.000	2.805.000
Totaal niet in de balans opgenomen rechten			2.805.000

8.8.2. Verplichtingen

Kennisnet is in december 2021 een huurovereenkomst aangegaan voor tien jaar voor het kantoorpand aan de Bleiswijkseweg 37 'Dutch Innovation Factory' te Zoetermeer, met een huuringangsdatum van 15 juni 2022. In de overeenkomst is een break-optie opgenomen, waarin Kennisnet het recht heeft om vanaf 15 juni 2027, met inachtneming van een opzegtermijn van 12 maanden, tussentijds op te zeggen in het geval het ministerie van OCW de subsidierelatie met Kennisnet beëindigt of de reguliere instellingssubsidie met meer dan 25% verlaagd.

Kennisnet heeft een onderhuurovereenkomst met de PO-Raad voor de huur van een gedeelte van het pand aan de Aïdadreef te Utrecht. De onderhuurovereenkomst loopt tot en met 30 juni 2023.

€	31-12-2022
Huurverplichting 2023	253.000
Huurverplichting 2024	238.000
Huurverplichting 2025	238.000
Huurverplichting 2026	238.000
Huurverplichting 2027	238.000
Huurverplichting 2028	238.000
Huurverplichting 2029	238.000
Huurverplichting 2030	238.000
Huurverplichting 2031	238.000
Huurverplichting 2032	109.000
Totaal huurverplichting	2.251.000

Per 31 december 2022 heeft Kennisnet een niet in de balans opgenomen totale leaseverplichting, met betrekking tot het wagenpark van € 148.000. De leaseverplichting bestaat uit meerdere contracten, waarvan de laatste afloopt in december 2026. De totale leaseverplichting kan als volgt worden gespecificeerd:

€	31-12-2022
Leaseverplichting 2023	56.000
Leaseverplichting 2024	47.000
Leaseverplichting 2025	32.000
Leaseverplichting 2026	13.000
Totaal leaseverplichting	148.000

Kennisnet is verplichtingen en contracten aangegaan die op 31 december 2022 een bedrag betroffen van € 3.968.000 voor kosten na 2022 (exclusief huur en lease). Het bedrag kan als volgt worden gespecificeerd:

€	31-12-2021
Reguliere instellingssubsidie	2.125.000
Ophoging instellingssubsidie Sterke Netwerken	1.611.000
Impuls open leermateriaal	174.000
Digitaal Veilig Funderend Onderwijs	58.000
Totaal overige verplichtingen	3.968.000

8.9. Aanwending van het resultaat

Het vrij te bestemmen resultaat wordt als volgt bepaald:

€	31-12-2022
Saldo staat van baten en lasten	3.314.000
Mutatie bestemmingsfondsen	-297.000
Mutatie bestemmingsreserve Sterke Netwerken	-2.883.000
Vrij te bestemmen resultaat	134.000

Voorgesteld wordt om het vrij te bestemmen resultaat van € 134.000 toe te voegen aan de egaliseringsreserve instellingssubsidie OCW, conform artikel 8.8 van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS. De egaliseringsreserve bedraagt tenminste € 0 en ten hoogste 10% van de instellingssubsidie. Voor 2022 bedraagt de maximale egaliseringsreserve € 2.260.300. Na verwerking van dit voorstel komt de reserve uit op € 1.548.000, welke ruim binnen de maximale grens ligt. Dit voorstel is als zodanig reeds verwerkt in de jaarrekening.

8.10. Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum om te vermelden.

9. Bezoldiging Topfunctionarissen en leden Raad van Toezicht

Het normenkader rondom de “Wet normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector” (hierna: WNT) is in 2022 aangepast met de Beleidsregels WNT 2022. Ook is er een nieuw Controleprotocol WNT 2022 van kracht geworden.

De WNT is van toepassing voor Stichting Kennisnet. Het voor Stichting Kennisnet toepasselijke algemene bezoldigingsmaximum is in 2022 verhoogd naar € 216.000; in 2021 bedroeg dit € 209.000. Er zijn geen topfunctionarissen in dienst van Kennisnet waarvan de bezoldiging hoger is dan het individueel toepasselijk beloningsmaximum WNT.

Voor het opmaken van de jaarrekening is met het aangepaste normerings- en verantwoordingskader rekening gehouden.

Er zijn geen leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in 2022. Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstbetrekking aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking in 2022. Er zijn geen bezoldiging en/of ontslaguitkeringen aan niet-topfunctionarissen betaald die het WNT-maximum in 2022 hebben overschreden.

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij meerdere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris.

9.1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2022						
bedragen x € 1	L.M. Zegveld		M.M. Mulder		M.R. Kramer	
Functiegegevens	bestuurder		MI-lid / directeur operations		MI-lid / Manager Strategie	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12		01/01 - 31/12		01/01 - 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1		0,9		1	
Dienstbetrekking	ja		ja		ja	
Bezoldiging						
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	158.039		146.036		129.980	
Beloningen betaalbaar op termijn	20.029		26.398		23.906	
<i>Subtotaal</i>	<i>178.068</i>		<i>172.434</i>		<i>153.886</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000		194.400		216.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt		nvt		nvt	
Bezoldigingsmaximum	216.000		194.400		216.000	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt		nvt		nvt	

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling (vervolg)

Gegevens 2021			
bedragen x € 1	L.M. Zegveld	M.M. Mulder	M.R. Kramer
Functiegegevens	bestuurder	MT-lid / directeur operations	MT-lid / Manager Strategie
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/09 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,9	1
Dienstbetrekking	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	49.268	152.458	132.618
Beloningen betaalbaar op termijn	6.476	25.573	20.328
<i>Subtotaal</i>	<i>55.744</i>	<i>178.031</i>	<i>152.946</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	69.858	188.100	209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt	nvt
Bezoldigingsmaximum	69.858	188.100	209.000

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Niet van toepassing bij Kennisnet

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Gegevens 2022								
bedragen x € 1	C. van Beek		E.H. van Vliet		G.T.C. Bonhof		J. van der Vliet	
Functiegegevens	Voorzitter		Lid		Lid		Lid	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12		01/01 - 31/12		01/01 - 31/03		01/01 - 31/12	
Bezoldiging								
Bezoldiging	10.672		7.672		1.917		7.672	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	32.400		21.600		5.326		21.600	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt		nvt		nvt		nvt	
Bezoldigingsmaximum	32.400		21.600		5.326		21.600	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt		nvt		nvt		nvt	

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen (vervolg)

Gegevens 2022					
bedragen x € 1	L.W. de Wit		G.P. Oud	S.Y. Wels	T.W. Smit
Functiegegevens	Lid		Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 30/09		01/02 - 31/12	01/04 - 31/12	01/10 - 31/12
Bezoldiging					
Bezoldiging	5.753		7.032	5.754	1.918
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	16.156		19.765	16.274	5.444
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt		nvt	nvt	nvt
Bezoldigingsmaximum	16.156		19.765	16.274	5.444
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt		nvt	nvt	nvt

Gegevens 2021					
bedragen x € 1	C. van Beek		E.H. van Vliet	G.T.C. Bonhof	J. van der Vliet
Functiegegevens	Voorzitter		Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 - 31/12		01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Bezoldiging					
Bezoldiging	7.172		5.172	5.172	5.172
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	31.350		20.900	20.900	20.900

Gegevens 2021					
bedragen x € 1	L.W. de Wit		G.P. Oud	S.Y. Wels	T.W. Smit
Functiegegevens	Lid		nvt	nvt	nvt
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 - 31/12		nvt	nvt	nvt
Bezoldiging					
Bezoldiging	5.172		nvt	nvt	nvt
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	20.900		nvt	nvt	nvt

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.700 of minder

Topfunctionarissen inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een totale bezoldiging van € 1.700 of minder.

Niet van toepassing bij Kennisnet

1e Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.700

De totale bezoldiging van een topfunctionaris inclusief degene die op grond van zijn/haar voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris wordt aangemerkt, voor al zijn/haar functies bij één WNT-instelling en eventuele aan deze WNT-instelling gelieerde rechtspersonen (uitsluitend te verantwoorden indien en voor zover er sprake is bij een topfunctionaris van bezoldiging voor andere werkzaamheden dan die als topfunctionaris bij de WNT-instelling en/of bezoldiging uit hoofde van werkzaamheden bij gelieerde rechtspersonen).

Niet van toepassing bij Kennisnet

1f. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.700 waarop de anticumulatie bepaling van toepassing is

In het geval een leidinggevende topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.700, op of na 1-1-2018 met een WNT-instelling een dienstbetrekking aangaat en hij/zij bij een of meer andere WNT-instellingen reeds een dienstbetrekking heeft als topfunctionaris, niet zijnde een toezichthoudende topfunctionaris, zijn bepaalde of alle onderdelen van deze tabel van toepassing. Indien van toepassing kan het betreffende tabelonderdeel dienen als aanvulling op tabel 1a. Dit geldt in voorkomende gevallen ook voor diegene die op grond van zijn/haar voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris wordt aangemerkt met een totale bezoldiging van meer dan € 1.700.

Niet van toepassing bij Kennisnet

1g. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 1.700 of minder waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is

In het geval een leidinggevende topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 1.700 of minder, op of na 1-1-2018 met een WNT-instelling een dienstbetrekking aangaat en hij/zij bij een of meer andere WNT-instellingen reeds een dienstbetrekking heeft als topfunctionaris, niet zijnde een toezichthoudende topfunctionaris, zijn bepaalde of alle onderdelen van deze tabel van toepassing. Indien van toepassing kan het betreffende tabelonderdeel dienen als aanvulling op tabel 1d, Dit geldt in voorkomende gevallen ook voor diegene die op grond van zijn/haar voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris wordt aangemerkt met een totale bezoldiging van € 1.700 of minder.

Niet van toepassing bij Kennisnet

9.2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Niet van toepassing bij Kennisnet.

9.3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hiervoor vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2021 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

10. Ondertekening jaarrekening

Het Bestuur van Stichting Kennisnet,

30 maart 2023

L.M. Zegveld
Bestuurder

De Raad van toezicht van Stichting Kennisnet,

30 maart 2023

Drs. C. (Cathy) van Beek

E.H. (Ewald) van Vliet

Drs. J. (Jan) van der Vliet

G.P. (Gerard) Oud

Drs. S.Y. (Sarah) Wels

T.W. (Tijmen) Smit

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht en het bestuur van Stichting Kennisnet

Verklaring over de in jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2022 van Stichting Kennisnet te Zoetermeer gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Kennisnet per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de door de minister op grond van artikel 9 lid 2 van de kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS vastgestelde voorschriften voor de jaarverslaggeving niet bekostigde instellingen, bestaande uit Titel 9 Boek 2 BW, de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640, "Organisaties zonder winststreven" en de bepalingen van en krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT)

Naar ons oordeel voldoen de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming zijn met de relevante bepalingen van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS, zoals vastgelegd in hoofdstuk 5 van versie 4 van het Accountantsprotocol behorend bij de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS, en de doelgebonden en niet-doelgebonden subsidieverplichtingen, zoals vastgelegd in de verleningsbeschikking en het controleprotocol WNT.

De jaarrekening bestaat uit:

- ▶ de balans per 31 december 2022;
- ▶ de staat van baten en lasten over 2022;
- ▶ de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol behorend bij de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS en het Controleprotocol WNT 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Kennisnet zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW, de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640, "Organisaties zonder winststreven" en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640, "Organisaties zonder winststreven".

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de door de minister op grond van artikel 9 lid 2 van de kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS vastgestelde voorschriften voor de jaarverslaggeving niet bekostigde instellingen, bestaande uit Titel 9 Boek 2 BW, de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640, "Organisaties zonder winststreven" en de bepalingen van en krachtens de WNT.

Het bestuur is er ook voor verantwoordelijk dat de in jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals vermeld in hoofdstuk 5 van het Accountantsprotocol behorend bij de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol behorend bij de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS en het controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie Informatie ter ondersteuning van ons oordeel hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op de ingeschatte risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Communicatie

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Utrecht, 30 maart 2023

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. M.A. Brandhorst MSc RA